

SAMEN VOORUIT

Gebiedsplan
Samen Lelystad Oost

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord van de burgemeester	5	6.3 Voorwaarden	65
2. Inleiding	7	6.3.1. Integrale aanpak	65
3. Historie	11	6.3.2. Aansluiten bij bestaande dienstverlening of projecten	66
4. Situatieschets leefgebieden	13	6.3.3. Lange termijn denken	66
4.1 Gebiedsbeschrijving	13	6.4 Monitoren van de voortgang: tellen en vertellen	68
4.2 Ontwikkelingen en opgaven Lelystad breed	22	6.5 Monitoren actielijnen	68
4.3 Gezondheid en welzijn	24	6.6 Samenwerken/lerende netwerken.	73
4.4 Werk en inkomen	27	7. Samenwerking en financiering	77
4.5 Leren	29	7.1 Samenwerking	77
4.6 Veiligheid	34	7.2 Prestatieafspraken met het Rijk	82
4.7 Wonen en (fysieke) leefomgeving	37	7.3 Financiering	82
5. Verbinding leefgebieden en MAG	41	8. Bronnen	87
6. Ambitie, Doelen, Voorwaarden, Conclusies en Monitoren	45		
6.1 Ambitie	45		
6.2 Wat moet er per leefgebied gaan gebeuren	45		
Wonen	46		
Gezondheid en welzijn	50		
Werk en inkomen	54		
Veiligheid	58		
Leren	62		

SAMEN BOUWEN WE AAN EEN MOOIER LELYSTAD OOST

'Lelystad Oost is een van de oudste stadsdelen van Lelystad. Het bestaat uit groene, ruime wijken waar mensen met veel plezier wonen en voor elkaar zorgen. Bewoners hebben dagelijks te maken met sociaal maatschappelijke problemen die niet van de een op de andere dag kunnen worden opgelost.'

Ineke Bakker

1. VOORWOORD VAN DE BURGEMEESTER

Lelystad is in de bijna zestig jaar dat het bestaat, uitgegroeid tot stad waar meer dan 80.000 mensen leven en werken. Een middelgrote stad waar het mooi, ruim en groen wonen is. En bovendien: trotse hoofdstad van Flevoland. Een stad van kansen, lef en handen uit de mouwen. Maar er zijn ook uitdagingen op het gebied van grootstedelijke problematiek, zoals in stadsdeel Lelystad Oost.

Lelystad Oost is een van de oudste stadsdelen van Lelystad. Het bestaat uit groene, ruime wijken waar bewoners met veel plezier wonen en voor elkaar zorgen. Maar de wijken verouderen en de samenstelling ervan is in de loop der jaren veranderd. Bewoners hebben dagelijks te maken met sociaal maatschappelijke problemen die niet van de een op de andere dag kunnen worden opgelost.

Dit vraagt om een integrale en meerjarige aanpak van Lelystad Oost op sociaal en fysiek niveau. Samenwerkingspartners sloegen daarom twee jaar geleden de handen ineen. In 2022 kwam daar, onder aanvoering van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, het Startplan Lelystad Oost uit voort. Inmiddels zijn verschillende programma's, projecten en initiatieven gestart en zijn er mooie resultaten geboekt.

Het gebiedsplan 'Samen vooruit' dat nu voor u ligt, is een verdere uitwerking van het Startplan. De komende maanden zetten we de ambities en doelen uit dit plan om naar een uitvoeringsprogramma. Dat doen we samen met partners en bewoners.

We hebben een uitdagende, maar mooie klus te klaren. Samen bouwen we aan een mooier Lelystad Oost waar iedereen zich veilig en thuis voelt en waar kinderen gezond en veilig opgroeien, met een goed perspectief op leren, werk en wonen.

Ineke Bakker

Ineke Bakker
Waarnemend burgemeester gemeente Lelystad en voorzitter van de gebiedstafel Samen Lelystad Oost.

DE BUURT IS AL MOOI VAN ZICHZELF

‘Wat ik zou willen voor de Waterwijk, is dat buurtgenoten zich wat meer verbonden voelen met elkaar en met de wijk. Als je je verantwoordelijk voelt voor je eigen omgeving dan gooi je geen vuil op straat. Dan ga je uit jezelf even langs de buurvrouw die ziek is. De buurt is al mooi van zichzelf, laten we er samen het beste uit halen.’

Buurtconciërge Jeanette

2. INLEIDING

Welkom in Lelystad Oost

Je vindt er groene en ruim opgezette wijken met diverse bewoners. Baby's, kleuters, pubers, leerkrachten, monteurs, ambtenaren, ouderen, werklozen en mensen met een dagbesteding. Mensen die er een rijke geschiedenis hebben én tijdelijke bewoners op zoek naar betaalbare woonruimte. Mensen met roots in Assen, Amsterdam, Suriname, Polen of Marokko. Sommigen met lef en in staat om autonome keuzes te maken. Anderen met uitdagingen op hun levenspad. Zoekend naar verbinding. Hun overeenkomst? Lelystad Oost is hun thuis. Ze willen vooruit.

Wanneer je door Lelystad Oost fietst, met de auto rijdt of wandelt zie je vier diverse wijken (Zuiderzeewijk, Atolwijk, Boswijk en de Waterwijk) met diverse inwoners. Je ziet de ruime woningen, kinderen spelend op straat en bosschages vol kwetterende vogels. Maar ook: verloederde achterpaden, dichte gordijnen en afgebladderde verf op kozijnen. Vaak hoor je pas achter de voordeur de verhalen over werkloosheid, armoede, onderwijsachterstanden, woonproblematiek en een slechte gezondheid. Of een combinatie daarvan. De leefbaarheid en veiligheid staan onder druk.

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Hoewel er hard wordt gewerkt om deze problemen het hoofd te bieden, is in Lelystad Oost extra inzet nodig om het verschil te kunnen maken. Lelystad Oost is daarom een van de 20 (focus)gebieden van het Nationaal

Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV).¹ Het doel? De negatieve spiraal met een gebiedsgerichte inzet doorbreken.

WE WILLEN MET DEZE INTEGRALE AANPAK, FYSIEK EN SOCIAAL VERBINDEN OM TE ZORGEN VOOR TOEKOMSTBESTENDIGE WIJKEN IN LELYSTAD OOST.

Langdurige problematiek

In een aantal buurten in Lelystad Oost concentreert zich hardnekkige sociaal-maatschappelijke problemen. Deze problemen hebben invloed op de leefbaarheid en veiligheid in de wijken en de ontwikkelkansen van de bewoners. In een aantal gevallen gaat het hier over problemen die overgaan van generatie op generatie, waardoor we spreken over langdurige problematiek. Daarnaast zijn er veel uitdagingen in de fysieke leefomgeving. Op dit moment slagen bestaande middelen en aanpakken binnen Lelystad er onvoldoende in om deze problemen het hoofd te bieden en het verschil te maken. Hierdoor blijven ze bestaan en ontstaan er nieuwe problemen.

1. Ministerie van BZK, Nationaal programma Leefbaarheid en Veiligheid (2022)

Gebiedsgerichte inzet

Het doel van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) is om de negatieve spiraal te doorbreken. Hoe? Met gebiedsgerichte inzet. Daarnaast is het toepassen van een integrale aanpak een van de doelstellingen van het NPLV. Uit eerdere vormen van wijkaanpak bleek een integrale aanpak succesvol. De fysieke aanpak kan worden ingezet als een hefboom richting de sociale verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in de wijken. Het opent de deuren voor een aanpak áchter de voordeur. De problemen in de fysieke leefsfeer hangen namelijk vaak samen met sociaal-maatschappelijke problemen van bewoners. Binnen Lelystad Oost kiezen we daarom bewust voor een integrale benadering met de koppeling tussen het fysieke en sociale domein. We willen met deze integrale aanpak, fysiek en sociaal verbinden om te zorgen voor toekomstbestendige wijken in Lelystad Oost.

Samen

We doen het samen! Voor een succesvolle wijkaanpak is het cruciaal dat alle betrokkenen meedoen. Dit zijn in de eerste plaats de bewoners, maar ook de gemeente, scholen, de woningcorporatie, welzijnsorganisaties, zorgpartners, veiligheidspartners en bijvoorbeeld ondernemers. Een geslaagde wijkaanpak vraagt een breed gedragen en ambitieus plan waar alle partners zich langjarig voor inzetten. Dit gebiedsplan legt daar de basis en is gezamenlijk door de betrokken partijen opgesteld.

Sleutels voor een succesvolle wijkaanpak

Door samen met verschillende partners en bewoners gebiedsgericht te werken, én door een langjarige inzet in de buurt met de bewoners, is het vanuit een gedeelde, gedragen en gezamenlijke ambitie en visie op de toekomst mogelijk een verschil te maken. Uit eerder gestarte wijkaanpakken blijkt dat de volgende onderdelen essentiële sleutels zijn voor een succesvolle wijkaanpak:

- Herstel van vertrouwen; door de bewoners duurzaam te betrekken en waar mogelijk in de positie van beslissers te brengen. Dit betekent een lange adem/duurzame aanpak en professionals waar je op kunt bouwen (vaste gezichten).
- De leefwereld van bewoners is het uitgangspunt voor de aanpak, niet de verkokerde systeemwereld.
- De professionals die in de wijk met bewoners samenwerken het mandaat geven om te doen wat nodig is, en ze op basis van vertrouwen te laten samenwerken binnen het netwerk van bewoners en partners.
- Integrale samenwerking waarmee problemen domeinoverstijgend worden aangepakt.

Als focusgebied van het NPLV wordt Lelystad vanuit de Rijksoverheid, aanvullend op bijdrages van de gebiedspartners, ondersteund in de gebiedsgerichte aanpak met verscheidene specifieke uitkeringen (SPUK). Deze dragen bij aan het behalen van de doelstelling om de leefbaarheid en veiligheid van Lelystad Oost te vergroten. Daarnaast ondersteunen deze aanvullende bijdrages bij het uitzetten en opstarten van interventies en plannen in de verschillende leefgebieden die worden aangepakt in deze langjarige wijkaanpak.

MET INZET LUKT ALLES!

'Vanaf dag één dat ik in de Zuiderzeewijk woonde, zette ik me in voor de bewoners in de wijk. Op sociaal, maatschappelijk en cultureel gebied probeer ik mijn steentje bij te dragen in onze multiculturele samenleving. Het is mijn passie en ambitie om alle vertegenwoordigers van onze veelkleurige maatschappij met elkaar te verbinden. De Zuiderzeewijk is de oudste en één van de armste wijken van Lelystad. Samen met de onmisbare vrijwilligers zette ik diverse projecten op, zoals het schilderproject, ouderenproject, zwerfafvalproject en een winkel met tweedehands kleding en spullen. Mijn stichting heet MILA. Met Inzet Lukt Alles!'

Mila, bewoner van de Zuiderzeewijk

3. HISTORIE

Lelystad Oost is een stadsdeel van aanpakkers en opbouwers. Het oudste deel van de stad is eigenlijk nog piepjong. Bedacht vanaf de tekentafel, trokken eind jaren zestig de eerste bewoners in lichte en ruime eengezinswoningen in de Zuiderzeewijk. De woningen hadden een tuin, dakterras én centrale verwarming. Ongekende luxe voor die tijd.² Met de blik vooruit en handen uit de mouwen mentaliteit bouwden zij aan een nieuwe stad en een samenleving.

Vanaf de jaren zeventig verhuisden tienduizenden Amsterdammers (uit de Jordaan of de Plantagebuurt, bijvoorbeeld) naar de nieuwe stad in de polder. De huizen waren vrij homogeen van aard, maar luxer en ruimer dan waar men vandaan kwam. De gedachte hierachter was dat de woningen daardoor aantrekkelijk genoeg zouden zijn om mensen naar de nieuwe stad te trekken.

Mensen met sociaal-economische problemen

De betaalbare woningen in Lelystad Oost trokken veelal mensen met eenzelfde sociaal-economische positie. Veel mensen hadden te maken met hardnekkige problemen op dit gebied. Daarnaast verhuisde een grote groep mensen met een niet-westerse migratieachtergrond naar de wijken. Deze groep nieuwe bewoners had vaak ook een lagere sociaal-economische status. Omdat er in de begintijd weinig arbeidsplaatsen waren in Lelystad, bleef het aantal mensen met een laag inkomen hoog. Een andere ontwikkeling was dat eind jaren 70 veel potentiële nieuwe bewoners liever in Almere gingen wonen dan in Lelystad. Hierdoor trok weinig nieuwe sociaal-economisch sterke aanwas naar Lelystad.

Hoe is dat vandaag de dag?

Ook vandaag de dag is het aanbod van woningen in de oudste buurten van Lelystad Oost eenzijdig. We vinden er veelal goedkope eengezinswoningen. In Lelystad Oost woont een bovengemiddeld grote groep mensen met een relatief grote sociale en financiële kwetsbaarheid. Dit komt enerzijds door het goedkope woningaanbod en anderzijds door de van generatie op generatie doorgegeven sociaal-maatschappelijke problematiek.

DOOR HET UITSTROMEN VAN SOCIAAL EN FINANCIËEL STABIELE HUISHOUDENS ZIJN ER VOOR OPGROEIENDE KINDEREN IN LELYSTAD OOST WEINIG POSITIEVE ROLMODELLEN IN HUN OMGEVING.

Geen doorstroming

Dit probleem blijft onder andere in stand doordat bewoners die financieel de stap kunnen maken naar een duurdere woning, deze vaak niet in Lelystad Oost vinden. Hierdoor verlaten zij de wijken. Ook voor senioren en jongeren is het vaak lastig om passende huisvesting in Lelystad Oost te vinden. Door het uitstromen van sociaal en financieel stabiele huishoudens zijn er voor opgroeiende kinderen in Lelystad Oost weinig positieve rolmodellen in hun omgeving. Dit draagt bij aan het doorgeven van de problematiek op nieuwe generaties.

2. International New Town Institute, *Lelystad, cultuurhistorische verkenning* (2022), 93.

Ambitieuze plannen

- In een vrij korte periode (van het einde van de jaren 60 tot begin jaren 80) werden de vier wijken in Lelystad Oost opgebouwd.
- Vol verwachting stroomden in 1967 duizenden polderpioniers naar de nieuwe stad, die het toonbeeld van de moderne stedenbouw moest worden.
- Er lag een ambitieus doel. In het jaar 2000 zou Lelystad een stad zijn met 100.000 bewoners. Dit werd niet gehaald.
- De komst van Almere in de jaren 80 zorgde voor een stagnatie in de groei, terwijl Lelystad was gebouwd voor 100.000 mensen. De stad kreeg te maken met leegstand en verpaupering.

Winkelcentrum 't Lelycentre
Bron: Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders

4. SITUATIESCHETS LEEFGEBIEDEN

Lelystad Oost bestaat uit vier wijken. In de Zuiderzeewijk, Atolwijk, Boswijk en Waterwijk hebben bewoners te maken met verschillende uitdagingen op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, leren, veiligheid en openbare orde en wonen. Wat valt op in deze wijken? Welke problematieken spelen er per leefgebied? En welke landelijke opgaven zijn van belang?

4.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

De Zuiderzeewijk, Atolwijk, Boswijk en de Waterwijk zijn onderverdeeld in buurten. Het soort problematiek en de intensiteit van de problematiek verschilt per buurt en soms zelfs per straat. We zien in veel buurten -met name die met veel corporatiebezit- een opeenstapeling van problemen. Deze problemen spelen op verschillende leefgebieden en vaak tegelijkertijd.

Kwetsbare inwoners

Zo hebben bewoners niet alleen vaak een laag inkomen, ze zijn ook vaker laagopgeleid en hebben vaker te maken met psychische problemen, fysieke gezondheidsproblemen of ze hebben een licht verstandelijke beperking.³ Uit onderzoek blijkt dat gezondheidsproblemen vaak het gevolg zijn van achterliggende problematiek, waaronder armoede, schulden, problemen rondom huisvesting of de inrichting van de leefomgeving.⁴ Maar ook het vermogen om je aan te passen, de eigen

regie te pakken, te participeren in de wijk of veerkracht te tonen, hebben invloed op de gezondheid. Cijfers met betrekking tot sociaal-economische thema's geven aan dat er relatief veel kwetsbare bewoners in Lelystad Oost zijn.

Laag opleidingsniveau

Een laag opleidingsniveau, laag inkomen en weinig perspectief hangen samen met andere problemen. Denk daarbij aan schulden, criminaliteit (veiligheid), psychische problematiek en verloedering van de omgeving (wonen en openbare ruimte).⁵ Daarnaast maken taalachterstanden en diverse culturele achtergronden het voor veel bewoners in Lelystad Oost lastig om volwaardig deel uit te maken van de samenleving. Het percentage bewoners met een migratieachtergrond ligt in Lelystad Oost hoger dan in de overige wijken van de stad.

3. Zie RIVM.nl, gezondheid wijk, buurt, gemeente 2020

4. Gezondheid breed op de agenda. Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024

5. Ex ante impactanalyse, rebel en Gemeente

WE SPREKEN MENSEN OP EEN GELIJKWAARDIGE MANIER AAN

'Sommige mensen zetten hun vuilnis op straat vanuit de beste bedoeling. Namelijk dat het zonde is om eten weg te gooien. Misschien hebben de vogels er immers wat aan. Dat je daarmee een rattenplaag aanwakkert, weten ze niet. Wij spreken mensen aan op een vriendelijke en gelijkwaardige manier. Zoals je bij je eigen burens zou doen.'

Buurtconciërge Marjolein

Inwoners

6613

10708

10822

11328

Autochtoon

49,83%

57,06%

64,93%

61,46%

Westerse migratie achtergrond

13,77%

11,63%

13,14%

11,46%

Niet westerse migratie achtergrond

36,4%

31,31%

21,92%

27,08%

Verdeling inwoners naar leeftijd

0 t/m 19 jaar

22,7%

24%

21,8%

25,8%

20 t/m 64 jaar

58,6%

57,7%

58,8%

61,0%

65 jaar en ouder

18,7%

18,3%

19,4%

13,2%

Zuiderzeewijk

Atolwijk

Boswijk

Waterwijk

Goedkope woningen

De woningen in Lelystad Oost zijn veelal verouderd en in sommige buurten zijn de particuliere woningen slecht onderhouden. De woningvoorraad in Lelystad Oost betreft veel betaalbare huur-, en koopwoningen. De woningen zijn over het algemeen ruim en geschikt voor grote gezinnen. Goedkopere woningen staan vaak bij elkaar hebben een aanzuigende werking op mensen met een laag inkomen. Dat zorgt ervoor dat er in Lelystad Oost een hogere concentratie mensen met een (financiële) kwetsbaarheid is dan in de andere stadsdelen. Het aanbod appartementen voor starters of senioren in Lelystad Oost is beperkt.

Werkloosheid en laagbetaalde banen

Relatief veel bewoners van Lelystad Oost hebben een slecht betaalde baan, waarmee ze minder dan het sociaal minimum verdienen.⁶ Daarnaast zien we dat het percentage van de beroepsbevolking dat geen betaald werk heeft in Lelystad Oost hoger is dan het landelijk gemiddelde. Langdurig werklozen zijn over het algemeen slechter af dan mensen met een baan. In de eerste plaats heeft deze groep langdurig een laag besteedbaar inkomen. Hierdoor zijn deze bewoners (en hun kinderen) onvoldoende in staat is op een normale manier deel te nemen aan de maatschappij.

Ook heeft langdurige werkloosheid negatieve effecten op andere leefgebieden. Huizen en leefomgeving worden vaker verwaarloosd. Langdurige werkloosheid of leven in armoede heeft een negatieve invloed op gezondheid, persoonlijke ontwikkeling en sociale interactie. Niet werken kan leiden tot een isolement.

Multiproblematiek in gezinnen

Om op school of op het werk goed te kunnen functioneren is een positief thuisklimaat stimulerend. Dit is bij veel gezinnen in Lelystad Oost niet het geval. Een groot aantal kinderen in Lelystad Oost groeit op in kwetsbare gezinnen. Er is relatief veel multiproblematiek in deze gezinnen.⁷ Dit heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van kinderen. Armoede, een onveilig leefklimaat, psychische en fysieke problematiek, afstand tot de arbeidsmarkt, vechtscheidingen, alleenstaande (tiener)ouders en laaggeletterdheid bij de ouder(s), is slechts een greep uit de problemen die zich voordoen. In Lelystad Oost komen deze factoren -als je dit vergelijkt met de rest van Lelystad en Nederland- veel voor.

Overlast, gevoel van onveiligheid en criminaliteit

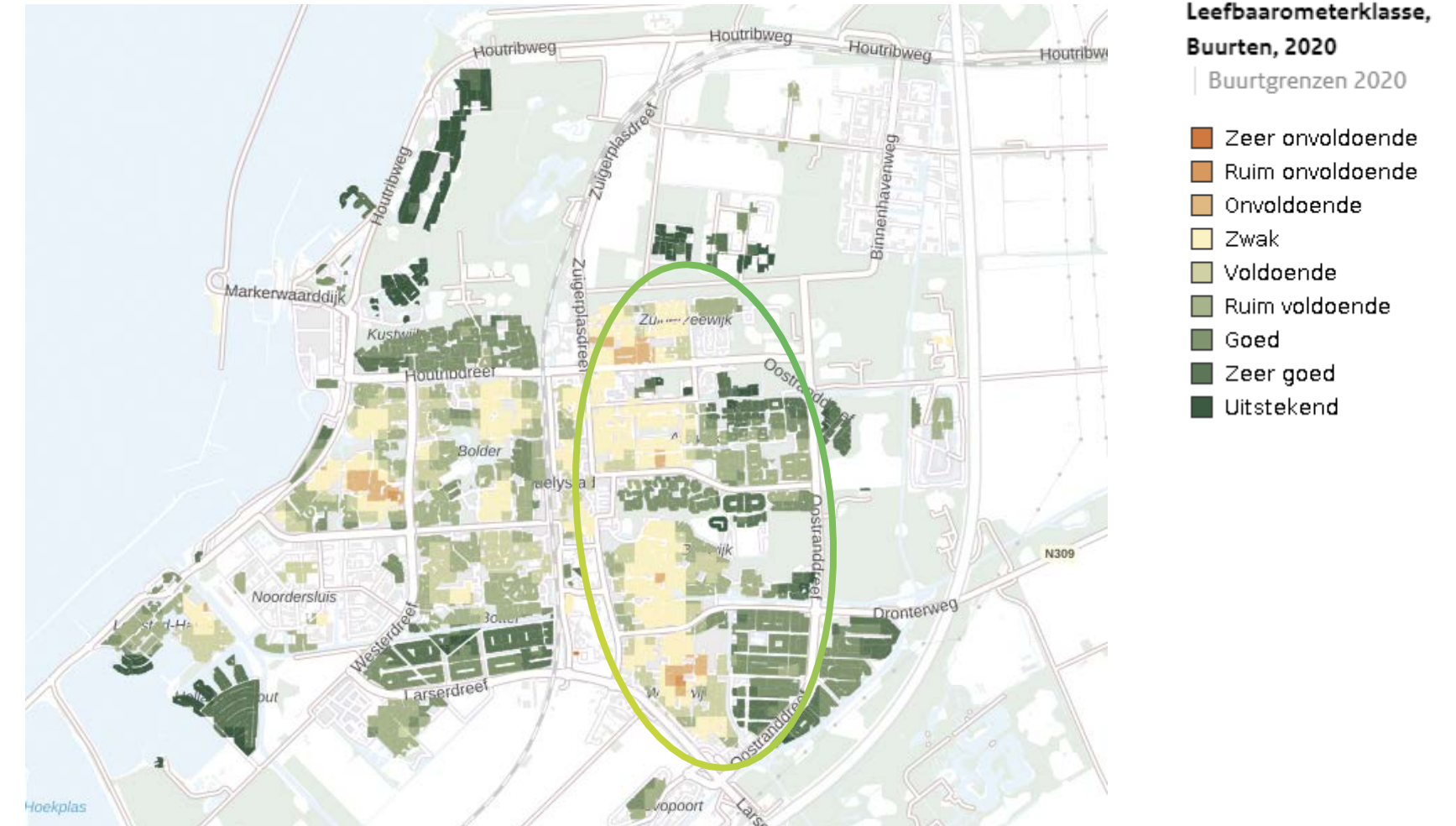
Bovenstaande sociaal-economische factoren maken dat kinderen die opgroeien in Lelystad Oost meer kans hebben om in aanraking te komen met criminaliteit. Voor Lelystad Oost geldt bovendien dat bewoners vaker overlast ervaren op sociaal, fysiek en verkeersniveau dan gemiddeld in Nederland. Lelystad Oost is opgezet met ruime buurten. Er is veel en groot groen en je vindt er verharde stukken, zonder specifieke gebruikstoepassing. Met name het grote en goedkope bosplantsoen geeft een negatieve beleving en zorgt voor bewoners dat ze zich vaker onveilig voelen. Daarnaast geven de verwaarloosde achterpaden bij de vele eengezinswoningen in deze wijken aanleiding tot vandalisme. Dit nodigt de bewoners van Lelystad Oost niet uit om erop uit te gaan in de eigen wijk en buurt.

6. Armoedemonitor Lelystad in zicht, 2022

7. Ex ante impactanalyse, rebel en Gemeente

Leefbaarometer

Uit de Leefbaarometer blijkt dat de leefbaarheid in heel Lelystad gemiddeld wordt beoordeeld met een ruime voldoende. Binnen Lelystad Oost zijn echter grote verschillen. 13 buurten binnen Lelystad Oost scoren een zwak, sommigen zelfs een onvoldoende.

Focus

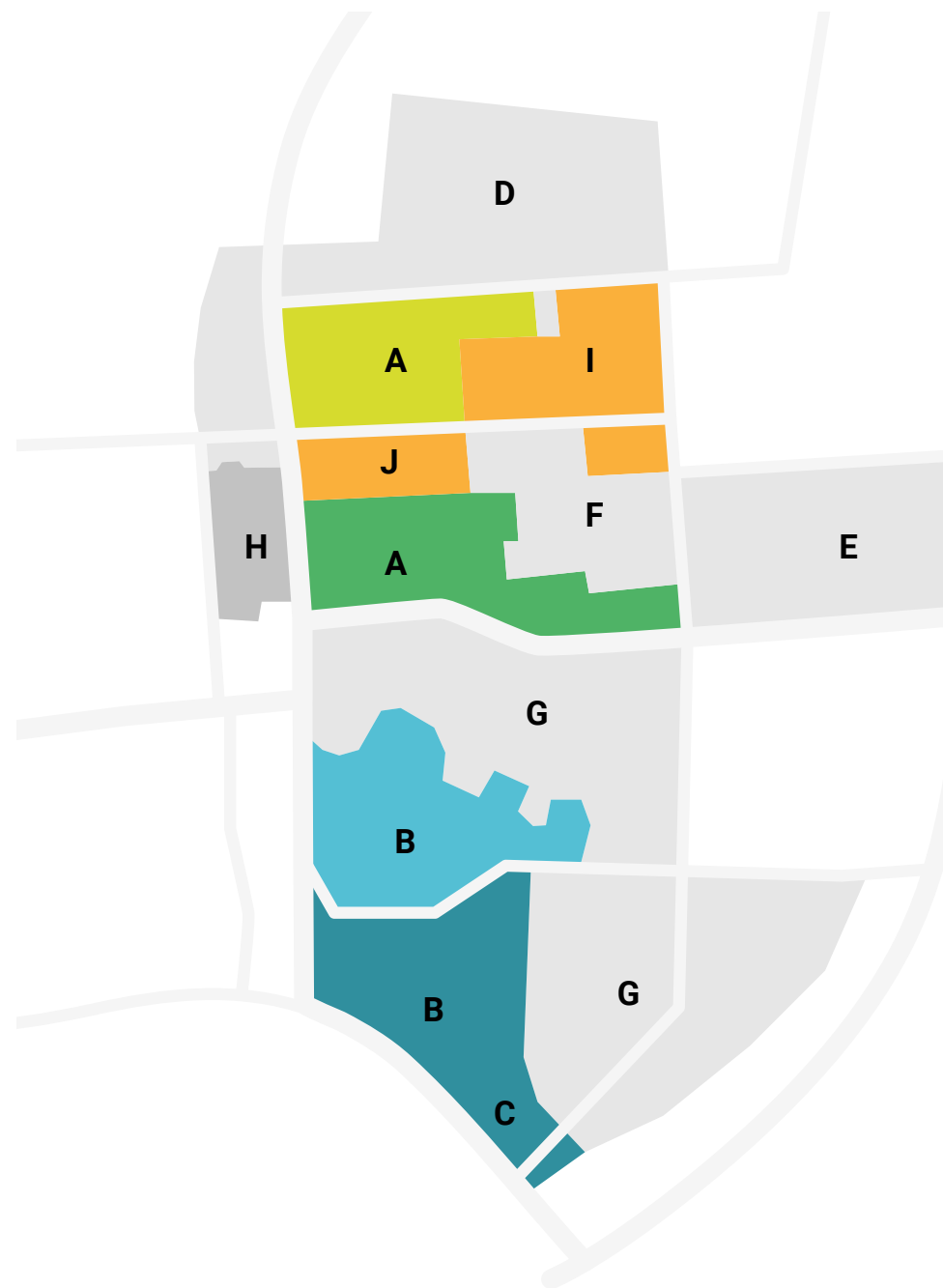
Tijdens de eerste analyses en gemaakte stappen zien we dat de leefbaarheid en veiligheid binnen een aantal buurten in Lelystad Oost minder onder druk staat dan in andere buurten. In deze buurten bevinden zich koopwoningen met een relatief hoge WOZ-waarde. Dit zijn de groen gekleurde gebieden op de kaart.

Om de beperkte middelen zo effectief mogelijk te kunnen inzetten om de neerwaartse spiraal te doorbreken, focussen we ons op de roodgekleurde gebieden. De groene buurten worden niet vergeten binnen de gehele aanpak van Samen Lelystad Oost, maar krijgen beperktere aandacht en ondersteuning.

Zuiderzeewijk **Atolwijk** **Boswijk** **Waterwijk**

A Leefbaarheidsproblemen, VHF gebied, slechte woningen
B Leefbaarheidsproblemen, VHF gebied, betere woningen
C Harmonisch leven
D WOZ >500.000 Luxe villa's
E WOZ >500.00 Luxe villa's, leefbaarheid ok

F WOZ >300.00 100% koop
G WOZ >300.00 100% koop, leefbaarheid ok
H Twijfel: overwegend koop
I Industrie/Sport/Recreatie
J VVE-problematiek, Winkels, WOZ >300K

VOORBEELDEN VAN SUCCESVOLLE SAMENWERKINGEN IN LELYSTAD OOST

Buurthub

Met de buurthub in de Atolwijk vergroten we de leefbaarheid en het welzijn in Lelystad Oost. Door meer samen in plaats van naast elkaar te werken en bewoners te betrekken bij hun buurt pakken we problemen op een andere manier aan. Met de buurthub creëren we een laagdrempelige locatie in de wijk waar alles samenkomt; mensen, organisaties en activiteiten. De buurthub is een initiatief vanuit drie organisaties: Welzijn, Centrada en Werkbedrijf. Ook de gemeente is aangesloten. Partners zijn welkom.

De werkwijze kenmerkt zich door:

- 'Elkaar kennen en vertrouwen'. Dit geldt voor zowel bewoners als professionals. Het vraagt om een vast team van professionals met langdurige betrokkenheid bij de buurt
- 'Ontschot samenwerken'. Samenwerken vanuit de eigen expertise, maar wel over de grenzen van de eigen organisatie heen. Als er op casus-niveau zaken vastlopen, dan moeten de professionals elkaar snel en makkelijk kunnen vinden om de impasse te doorbreken en mensen weer op weg te helpen.
- 'Bewoners in beweging'. Dit geldt in brede zin. We dagen bewoners uit weer aan het werk te gaan, hun talenten te benutten en buurtgenoten te helpen. Maar ook gezond leven en zorg voor de buurt stimuleren we. 'Buurtprofessionals' benaderen buurtbewoners proactief om ook mee te doen, door aan te bellen bij de woningen of hen aan te spreken op straat.
- 'Alles mooier maken'. Samen met bewoners werken we aan een wijk waar het goed wonen is.

Buurtvoorlichters

In de afgelopen jaren is er een viertal initiatieven ontstaan en uitgebouwd tussen het Werkbedrijf Lelystad, de woningcorporatie Centrada, Welzijn Lelystad en de gemeente Lelystad, waarin mensen zonder regulier werk weer konden re-integreren en meerwaarde werd gecreëerd voor bewoners van de Lelystad Oost. Het oudste initiatief zijn de Buurtvoorlichters. Zij spreken huis aan huis met mensen om belangrijke informatie van organisaties als politie, brandweer, corporatie of gemeente over te dragen, zoals over brandveiligheid van de woning, uitnodigingen voor bewonersbijeenkomsten, aankondiging van werkzaamheden. Ook nemen ze vaak in opdracht enquêtes af. Door de persoonlijke aanpak is het bereik hoger en zeker onder mensen die laaggeletterd of anderstalig zijn.

Kluswinkel

Enkele jaren later zijn de samenwerkende partijen gestart met de Kluswinkel. Daar kunnen bewoners van de oudste wijken van Lelystad met een smalle beurs, huurders en kopers, voor een schappelijk tarief onderhoud aan huis en tuin laten doen of gereedschap lenen om zelf aan de slag te gaan. De wijk knapt ervan op. Samen met een sociale ondernemer heeft de Kluswinkel ook particuliere woningen met veel achterstallig onderhoud voorzien van volledig nieuwe gevelisolatie, terwijl er jonge voortijdig schoolverlaters in het project aan de slag konden en alsnog aan hun diploma werken.

Buurtconciërges

De derde loot aan de stam zijn de Buurtconciërges. Dit project is opgezet in een publiek-private samenwerking (PPS) en medegefinancierd door

12 maatschappelijk betrokken bedrijven uit Lelystad. De buurtconciërges houden toezicht in een wijk. Tijdens hun wijk rondes spreken zij bewoners, verzorgen meldingen over afvaldumpingen, hebben contact met BOA's, het buurtwerk, de zorginstanties en de corporatie. Ze zijn als een spin in het web in hun vaste wijk.

Energiecoaches

En tenslotte zijn er sinds afgelopen herfst de energiecoaches, die op afspraak langskomen om mensen te adviseren en te helpen met kleine maatregelen voor serieuze besparingen op het energiegebruik. Zeer welkom in een tijd van grote energiearmoede.

In alle initiatieven werken mensen zonder reguliere baan uit de wijken zelf. Zij spreken de taal, begrijpen de bewoners en hebben toegang tot de sociale netwerken. En tientallen van hen zijn inmiddels doorgestroomd naar reguliere banen door de cruciale ervaring die ze hebben opgedaan.

School en Omgeving

Voor ieder kind gelijke kansen. Dat is de gedachte achter het programma School en Omgeving, onderdeel van Samen Lelystad Oost. Kinderen uit de Boswijk, Waterwijk, Atolwijk en Zuiderzeewijk krijgen hierdoor de kans om te sporten, een muziekinstrument te leren bespelen en hun basisvaardigheden als lezen en rekenen te versterken. Ook als dat vanuit thuis moeilijk te betalen of te organiseren is. Vrijwel alle scholen in Lelystad Oost bieden samen met Sportbedrijf Lelystad, StudiecentrumC2 en kunst- en cultuurcentrum Kubus buiten schooltijd een breed en gevarieerd programma aan. Op dit moment is een aantal scholen in een pilot gestart, na de zomer van 2023 wordt het programma steeds verder uitgerold. Daarmee verlengen verschillende partners als het ware de schooldag van kinderen.

HEB JIJ WEL ONTBETEN VANOCHTEND?

'Een kind dat al aan het begin van de schooldag aan zijn tienuurtje wil beginnen? Dan denk ik: heb jij wel ontbeten vanochtend? Die leerling mag dan van mij zijn broodje opeten tijdens het schoolwerk. Op school draait het niet alleen om cijfers, maar juist ook om datgene wat je niet kunt meten, zoals zelfvertrouwen en je veilig voelen. Oog voor elkaar hebben. Ik hecht ontzettend veel waarde aan een goede sfeer in de klas.'

Leerkracht Karin

4.2 ONTWIKKELINGEN EN OPGAVEN LELYSTAD BREED

Nederland staat voor grote opgaven. De woningnood, klimaatverandering en personeelstekorten hebben ook hun weerslag op de wijken in Lelystad Oost. Maar ook afnemend vertrouwen in de overheid, de warmtetransitie en vergrijzing zijn opgaven die extra zwaar drukken op kwetsbare wijken.

Afnemend vertrouwen in de overheid

Door de coronapandemie is het vertrouwen in de overheid afgenomen. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat een groeiend deel van de Nederlanders de overheid steeds minder vertrouwt. Ook verschillende affaires, zoals de toeslagenaffaire, hebben bijgedragen aan verminderde vertrouwen in de overheid.

Warmtetransitie

De warmtetransitie is de komende jaren een belangrijke opgave voor heel Lelystad en dus ook voor Lelystad Oost. Het slagen van deze transitie is mede afhankelijk van de hoeveelheid woningeigenaren die hun woning energieneutraal maken én van het aardgas af gaan. Onderhoud en isoleren zijn belangrijke interventies.

Vergrijzing

Het aantal ouderen groeit. De vraag naar aangepaste seniorenwoningen stijgt. De vergrijzing zorgt ook voor een toename van bewoners met chronische aandoeningen en gezondheidsklachten. Bovendien zien we een groei van het aantal sociale problemen onder ouderen. In Lelystad Oost neemt het aantal ouderen tot 2040 ongeveer toe met 5 procent, waarbij de groei in de Zuiderzeewijk met ongeveer 7 procent het grootst zal zijn.⁸

8. Lelystad Senior Proof. Visie op een Levensloopgeschikte wijk, Stec groep 2021

NIEMAND IS EEN KLIER VOOR Z'N PLEZIER

'In de zorg werken we multidisciplinair. Dit doen we onder andere door vanuit verschillende expertises te kijken én aandacht te hebben voor de mens achter de vraag of klacht. Elk probleemgedrag heeft een oorzaak. Niemand is een klier voor z'n plezier.'

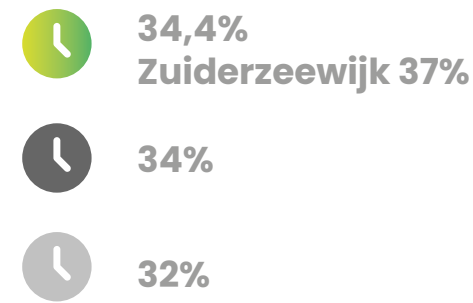
**Talina, bewoner van de Atolwijk
en zorgmedewerker in de wijk**

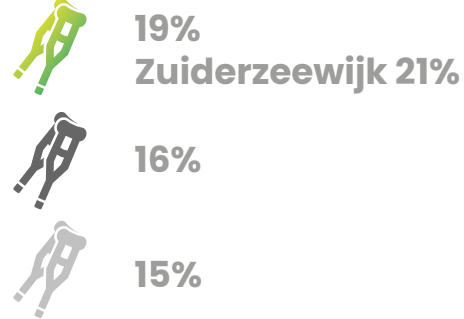
4.3 GEZONDHEID EN WELZIJN

Cijfers

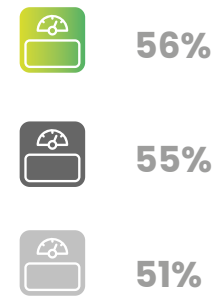
Volwassenen met minimaal 1 langdurige aandoening

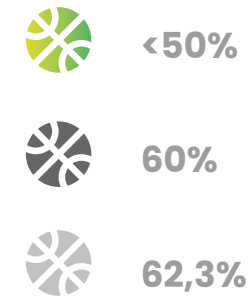
Mensen met 1 of meer lichamelijke beperkingen

Jongeren en volwassenen met overgewicht of obesitas

Jongeren die wekelijks sporten

Lelystad Oost scoort op elk gebied van gezondheid en beperkingen slechter dan het landelijk gemiddelde. Dit zien we vooral in de buurten Damrif/Kustrif, Zuiderzeelaan, meerdere buurten in de Waterwijk en het wijkcentrum in de Boswijk. Gezondheidscijfers voor Lelystad Oost laten zien dat bewoners van Lelystad Oost ook een mindere positieve gezondheid ervaren.⁹

Zo wonen er in Lelystad Oost meer dan gemiddeld bewoners van 18 jaar en ouder met minimaal één langdurige aandoening. Ook is het percentage mensen met één of meer lichamelijke beperkingen in Lelystad Oost hoger dan het landelijk gemiddelde. Bewoners hebben gemiddeld een minder gezonde leefstijl. Zo roken meer mensen in vergelijking met de rest van Lelystad en voldoet minder dan de helft aan de beweegnorm.¹⁰

Voeding

Over de hele linie doen de Lelystadse jongeren het niet goed op het gebied van voeding. Dan gaat het vooral om het voldoen aan de norm van het eten van groente en fruit, het eten van een dagelijks ontbijt en het drinken van energiedrankjes. Veel bewoners (en dan vooral kinderen en jongeren) in Lelystad Oost hebben overgewicht of obesitas.¹¹ Het is aannemelijk dat een ongezonde voeding in combinatie met minder sportdeelname hier aan oorzaak van is.¹²

Eenzaamheid

Op dit moment ervaart bijna de helft van de bewoners in Lelystad Oost gevoelens van eenzaamheid. Het risico op depressie is bij de helft van de bewoners aanwezig.¹³ Daarbij zien en ervaren wijkprofessionals dat

bewoners minder vaak een beroep doen op hun sociale netwerk dan in andere wijken in Lelystad. Bewoners hebben vaker het gevoel geen regie over hun eigen leven te hebben.¹⁴

GGZ-problematiek

Door wijkprofessionals wordt er veel GGZ-problematiek ervaren. Dit zien zij onder andere bij ouders op de scholen. Daarnaast zien wijkprofessionals veel kinderen met ADHD en hechtingsproblematiek. Dit is echter niet altijd goed te duiden, omdat het veelal verborgen blijft achter de voordeur.¹⁵

Beperkte gezondheidsvaardigheden

We hebben in Lelystad Oost te maken met een groep die beschikt over beperkte gezondheidsvaardigheden.¹⁶ Dit komt zowel bij hoog als laag opgeleide mensen voor. Maar mensen die laaggeletterd zijn, ouderen, mensen met een lage opleiding en mensen met een migratieachtergrond zijn vaker minder gezondheidsvaardig. Zij kunnen hun weg minder goed vinden in de zorg en ondersteuning. Bovendien sluit het huidige aanbod vaak niet goed aan op hun specifieke behoeften en gezondheidsvaardigheden. De aanpak van deze gezondheidsvaardigheden vraagt van zowel de bewoners als van de professionals aandacht. Een persoonsgerichte aanpak is hierbij noodzakelijk.¹⁷

Overgewicht

Overgewicht is een groot gezondheidsprobleem. Obesitas en aan obesitasgerelateerde ziekten zorgen naast roken voor een groot verlies van gezonde levensjaren.¹⁸ Het aantal ongezonde levensjaren brengt maatschappelijke kosten met zich mee zoals arbeidsongeschiktheid en hogere gezondheidszorgkosten. Mensen met overgewicht lopen bovendien een groter risico op de ontwikkeling van hart- en vaatziekten, en diabetes. Ook psychosociale problemen, zoals depressie en eenzaamheid, komen vaker voor bij mensen met overgewicht.

9. Zie RIVM.nl, gezondheid wijk, buurt, gemeente 2020 RIVM & LelystadinZicht, 2023

10. Waarstaatjegemeente.nl (2020) Wijkprofiel gezondheidsverschillen. Website: www.waarstaatjegemeente.nl

11. Waarstaatjegemeente.nl (2020) Wijkprofiel gezondheidsverschillen. Website: www.waarstaatjegemeente.nl

12. Ongezonde voeding en te weinig bewegen worden als 2 impactvolle determinanten van gezondheid aangetoond. RIVM, 2021.

13. Springco analyse, indicator eenzame personen (51% t.o.v. 47% heel Lelystad).

14. Ex ante impact analyse, pag 12.

15. Werkatelier sociaal spoor, 2021

16. Gezondheidsvaardigheden zijn vaardigheden van mensen om informatie over gezondheid te verkrijgen, te begrijpen, te beoordelen en te gebruiken bij het nemen van gezondheid gerelateerde beslissingen. Mensen met lage gezondheidsvaardigheden hebben een slechtere gezondheid.

17. Pharos factsheet laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden 2022

18. VWS, 2018

WERK SAMEN EN DOE DIT MET FOCUS

'De aanpak van armoede, onveiligheid en andere problemen hebben een lange adem en doorzettingsvermogen nodig. En een integrale aanpak. Door als partners van een alliantie als Samen Lelystad Oost gezamenlijk te kijken welke interventie het beste kan helpen, maak je de grootste impact. Werk samen en doe dit met focus.'

Lodewijk Asscher, partner bij Van der Bunt adviesbureau

4.4 WERK EN INKOMEN

Cijfers

Huishoudens met inkomen onder sociaal minimum

↓ 8,6%
Zuiderzeewijk 12%

↓ 7,3%

↓ 6,7%

Huishoudens met inkomen van maximaal 120% sociaal minimum

↑ 16%
Zuiderzeewijk 23%

↑ 14%

↑ 13%

Jongeren die opgroeien in een huishouden op het sociaal minimumniveau

↑ 19%
Zuiderzeewijk 28,4%

↑ 14,6%

↑ 12,5%

Bewoners met een laag¹⁹ opleidingsniveau

↑ 35,4%
Zuiderzeewijk 40,7%
Atolwijk 37,4%

↑ 31,2%

↑ 17%

In Lelystad Oost ligt het percentage van de beroepsbevolking dat geen betaald werk heeft boven het landelijk gemiddelde. Vooral mensen die een bijstandsuitkering ontvangen, zijn langdurig werkloos. Daarmee is sprake van onbenut arbeidspotentieel. Daarnaast zien we in Lelystad Oost relatief veel bewoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en bewoners die wel willen, maar (nog) niet kunnen werken.²⁰

Opgroeien in armoede

Het aandeel kinderen uit Lelystad Oost dat opgroeit in armoede is groot. Van 2020 tot 2022 is een (forse) stijging te zien van mensen met een betaalde baan, maar die leven onder het sociaal minimum. Daarnaast is er een lichte daling te zien van mensen met een uitkering.²¹

Geen werkend rolmodel

Wijkprofessionals geven aan dat er in Lelystad Oost sprake is van werkloosheid onder meerdere generaties. Door de lage arbeidsparticipatie hebben opgroeiende jongeren geen werkend rolmodel in hun directe omgeving als voorbeeld. Dit vergroot de kans op overerving van werkloosheid op de jongere generaties.²²

19. Met laag opleidingsniveau bedoelen we dat iemand onderwijs op het niveau van het basisonderwijs, het vmbo, de eerste drie leerjaren van havo/vwo of de assistentenopleiding (mbo-1) heeft gevolgd.

20. Armoedemonitor Lelystad in Zicht 2020-2021-2022

21. Armoedemonitor Lelystad in Zicht 2020-2021-2022

22. Ex ante impact analyse, pag. 10

Onze samenleving is opgebouwd rondom betaald werk. Betaald werk wordt om verschillende redenen belangrijk gevonden:

1. Financiële zekerheid. Het hebben van betaald werk zorgt voor een bron van inkomen. Dat is nodig om te voorzien in de basisbehoeften van het leven, zoals voedsel, huisvesting en kleding. Werk biedt financiële zekerheid en helpt mensen om hun levensstandaard te handhaven.
2. Zelfrespect en waardigheid. Het hebben van betaald werk geeft mensen een gevoel van eigenwaarde en waardigheid. Het geeft mensen het gevoel dat ze een waardevolle bijdrage leveren aan de samenleving en dat ze gewaardeerd worden voor hun werk.
3. Persoonlijke ontwikkeling. Werk kan mensen helpen om nieuwe vaardigheden te leren en zichzelf te ontwikkelen. Door te werken kunnen mensen hun kennis en ervaring vergroten, wat hen kan helpen om betere kansen te krijgen op de arbeidsmarkt en in hun persoonlijke leven.
4. Sociale interactie. Werk kan ook bijdragen aan de sociale interactie en het opbouwen van relaties. Door te werken kunnen mensen nieuwe mensen ontmoeten en samenwerken met collega's, wat kan helpen om hun sociale netwerk uit te breiden.

4.5 LEREN

Cijfers

Jongeren die opgroeien in eenouderhuishoudens

Hoogopgeleide²³ jongeren (18-30 jaar)

Voortijdig schoolverlaters

Schoolweging

Jongeren (18-30 jaar) zonder startkwalificatie

● Lelystad Oost ● Lelystad ● Nederland

22. Met hoogopgeleid bedoelen we dat iemand onderwijs op hbo-/of wo niveau heeft gevolgd.

ouders willen een mooie en veilige plek voor hun kinderen

‘Mijn school is een veilige plek in de wijk. Ik zie ouders die heel erg betrokken zijn bij de school. Er gaat ontzettend veel goed. Maar ik maak me ook zorgen. Ik zie veel armoede in de wijk en criminaliteit. Ik zie de ouders die dat niet willen. Zij willen een mooie en veilige wijk voor hun kinderen. Er is onvermogen. Ik zie dat instanties afhaken. Help ons de Waterwijk weer een fijne plek te maken om te wonen, voor jongeren en volwassenen. Help ons zorgen dat jongeren weer een positieve toekomst voor zich zien.’

Basisschooldirecteur Roelie

Om op school, of op je werk, goed te kunnen functioneren is een positief thuis klimaat stimulerend. Dit is bij veel gezinnen in Lelystad Oost niet het geval. Gevolg daarvan is dat opgroeiende kinderen al vanaf de start in hun ontwikkeling op achterstand raken. Dit resulteert vaker in lagere opleidingsniveaus en meer uitval op school. Daardoor hebben zij minder kansen op een positieve ontwikkeling naar het volle potentieel en een positief carrièrepad.

Voortijdig schoolverlaters

Het aantal jongeren dat van school gaat zonder diploma, ligt in de kwetsbare buurten hoger dan in de andere delen van Lelystad.²⁴ Met name in de Zuiderzeewijk zien we veel jongeren tussen de 18 en 30 jaar, die geen startkwalificatie hebben. Daarnaast zijn er in Lelystad Oost minder hoogopgeleiden van 18 tot 30 jaar dan gemiddeld in ons land. In het voortgezet onderwijs geldt dat de jongeren uit Lelystad Oost samengaan met de leerlingen uit andere stadsdelen. De VO-setting in Lelystad wordt in het geheel meegenomen in dit gebiedsplan.

LEERKRACHTEN ZIEN BIJ VEEL KINDEREN OP JONGE LEEFTIJD STRESS, VERMOEIDHEID EN HONGER.

Sleutelkinderen

Door leerkrachten wordt een grote groep ‘sleutelkinderen’ gezien. Sleutelkinderen zijn kinderen van ouders die afwezig zijn overdag, geen kinderopvang kunnen betalen en/of de weg niet weten naar toeslagen,

ondersteuning of financiële hulp. Daarnaast is in Lelystad Oost vaker sprake van opvoedingsverlegenheid bij ouders, waardoor kinderen vaker alleen worden thuisgelaten zonder (begeleide) naschoolse activiteiten. Deze (sleutel)kinderen worden in toenemende mate geronseld voor criminele activiteiten.

Leerproces

Deze omstandigheden bemoeilijken niet alleen het leerproces van de leerlingen, maar ook het onderwijsproces. Leerkrachten in Lelystad Oost geven aan minder goed toe te komen aan het leren of onderwijzen van kinderen dan gewenst of vereist is. Zij zijn bezig met het opvoeden en/of aanleren van basisvaardigheden bij kinderen. Maar ook wordt bij veel kinderen op jonge leeftijd al stress, vermoeidheid en honger gezien. Dit resulteert in een verminderde concentratie en minder toekomen aan leren. Doordat in veel gezinnen sprake is van een laag opleidingsniveau of laaggeletterdheid van de ouders, is hulp bij het maken van huiswerk niet of minder goed mogelijk.

Vorzichtig schooladvies

Naast landelijke trends op het gebied van onderwijs, zoals het tekort aan leraren, zien we dat er in Lelystad Oost nog te vaak voorzichtige schooladviesen worden gegeven aan kinderen die de volgende stap in hun onderwijs carrière gaan maken. Dit kan bijvoorbeeld uitmonden in een lager schooladvies voor de middelbare school. Uit onderzoek blijkt dit bij nieuwkomers en kinderen met een migratieachtergrond vaker voor te komen.

24. KISS wijkmonitor, versie najaar 2022

Hoge schoolweging

Uit de schoolweging komt naar voren dat Lelystad Oost relatief veel scholen heeft met een hoge schoolweging. Dat wil zeggen: een lagere verwachting op het gebied van onderwijsprestaties dan gemiddeld. Bij de schoolweging wordt gekeken naar de verwachte onderwijsprestaties van leerlingen op een school. Hierbij geldt dat lage wegingen tonen dat de verwachte onderwijsprestaties van leerlingen hoger liggen, en bij hoge wegingen de verwachte onderwijsprestaties lager liggen. Op basis van deze schoolweging mag verwacht worden dat de leerresultaten van de Lelystadse leerlingen lager zijn dan landelijk gemiddeld. De gemiddelde weging van scholen in Lelystad Oost is 37,74, op een schaal van 20 tot 40, terwijl het landelijk gemiddelde net iets onder de 30 ligt.²⁵

Schoolgebouw

De fysieke omgeving heeft ook invloed op de ontwikkeling van kinderen. Zowel thuis als op school. De kwaliteit van het onderwijs wordt grotendeels bepaald door de leraar. Een goed ingericht gebouw helpt de docent bij het lesgeven én geeft nieuwe energie. Ook een fysieke woon- en schoolomgeving die uitdaagt te bewegen en elkaar te ontmoeten, draagt bij aan de ontwikkeling van jongeren én hun ouders.

25. Onderwijsmonitor, 2023

DE ARMOEDE DIE IK AANTROF WAS ALLES OVERTREFFEND

‘Een tijdje geleden maakte ik een diefstal mee. Ik zag het met mijn eigen ogen gebeuren, in onze winkel. Een jongeman verstopte iets onder zijn kleding en holde weg. Automatisch greep ik in: ik sprintte achter hem aan een vatte hem in zijn kraag. “Kom, we lopen even naar je huis, dan praten we erover,” zei ik tegen hem. We gingen naar zijn woning. De armoede die ik aantrof was alles overtreffend. Het gezin sliep kennelijk op matrassen op de grond. De wanden waren kaal. Ik was geschokt, is dit Lelystad?’

Ondernemer Jonathan

4.6 VEILIGHEID

Cijfers

Gemelde misdrijven bij de politie per 1000 bewoners

 4,5%

 2,8%

 5,9%

Aandeel bewoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt

 28,1%

 15,7%

 15%

Leefbarometer veiligheid

 Rapportcijfer 3,96

 Rapportcijfer 4,01

 Rapportcijfer 4,15

Kinderen die opgroeien in Lelystad Oost maken meer kans om in aanraking te komen met criminaliteit. Zij boksen vaak op tegen moeilijkere leefomstandigheden dan leeftijdsgenoten in andere delen van de stad. Ze groeien vaker op in gezinnen waar sprake is van sociale multiproblematiek. Thuis, of in hun sociale netwerk zijn weinig tot geen positieve rolmodellen. Ook hebben zij niet altijd een groep mensen om zich heen waardoor ze worden aangemoedigd om talenten te ontwikkelen, zodat ze merken dat ze er mogen zijn. Het gevoel ergens bij te willen horen, geld verdienen en status verkrijgen, wordt hierdoor versterkt. Deze kinderen en jongeren zijn daarom makkelijker te verleiden door zich op het criminele pad te begeven.

Gevoel van overlast en onveiligheid

Het gevoel van onveiligheid gaat over ervaring en is beperkt het gevolg van concrete incidenten en objectieve onveiligheid. In Lelystad Oost ervaren bewoners vaker overlast op sociaal, fysiek en verkeersniveau dan gemiddeld in Nederland. In de Zuiderzeewijk wordt de meeste overlast ervaren.²⁶ In wijken waarin mensen elkaar niet zo goed kennen en de

26. Lelystad in Zicht, veiligheid, 2021

Wanneer mensen kwetsbaarder zijn en minder controle over hun eigen leven ervaren, nemen gevoelens van onveiligheid toe.²⁹ Een sterke opbouw van het sociale netwerk in de buurt en de behoefte aan meer toezicht en inzet om een oogje in het zeil te houden, dragen bij aan prettige buurten. Dit zorgt ervoor dat overlast sneller aangepakt kan worden en er minder ruimte is voor afglijden in het criminele circuit.

sociale cohesie en inclusie zwakker zijn, voelen mensen zich eerder onveilig.²⁷ In Lelystad Oost wordt de sociale cohesie onvoldoende tot net voldoende ervaren.²⁸

Stedenbouwkundige structuur en veiligheid

De stedenbouwkundige structuur in Lelystad Oost heeft invloed op de veiligheid en veiligheidsbeleving. Een aantal buurten in Lelystad Oost is gebouwd volgens het principe van de bloemkoolwijk. In deze buurten zijn de straten kronkelig. Posities van de woningen verspringen en daarmee de oriëntatie van de bewoner of bezoeker. Als je hierdoorheen rijdt, zie je alleen korte stukken van een straat. Hierdoor heb je minder overzicht.

Stegen, achterpaden en binnenhofjes

Dichtbegroeid groen beperkt ook het zicht en daarmee (het gevoel van) veiligheid. Dit dichtbegroeid groen is bijvoorbeeld te vinden in de in de achterpaden en in de vele binnenhofjes die Lelystad Oost kent. Maar ook in de parken en in de groene ruimtes tussen de buurten. Met name in de stegen, de achterpaden en de binnenhofjes is weinig sociaal toezicht van omliggende woningen. Dit zijn ook de plekken die kwetsbaar zijn voor ongewenst gedrag en criminaliteit.²⁹

27. Bron: Ex-ante impactanalyse Lelystad Oost, 8 januari 2021

28. Leefbaarheid in Lelystad 2021, Deelrapportage van het onderzoek wonen, leefbaarheid en veiligheid, maart 2022, Gemeente Lelystad, onderzoek & Statistiek

29. Ruimtelijke wijkanalyse, Analyse en inventarisatie Boswijk, 3 mei 2022 Famegroep (iov Gemeente Lelystad & Centrada)

ZO KUNNEN WE ALLE BEWONERS BETREKKEN

'Met het Volkshuisvestingsfonds worden de woningen opgeknapt en verduurzaamd van particuliere eigenaren. Dit gebeurt door het wegwerken van achterstallig onderhoud, verwijderen van gevelbeplatingen met asbest en vervangen van tuin- en erfafscheidingen. Ook Centrada zal onderhoud uitvoeren aan haar woningen. Het is fijn dat we dit via een gezamenlijke aanpak doen. Zo kunnen we echt alle bewoners betrekken; zowel huurders als woningeigenaren, waardoor de wijk er nog beter en mooier uit gaat zien.'

Ronald Gouwerok, manager vastgoed Centrada

4.7 WONEN EN (FYSIEKE) LEEFOMGEVING

Cijfers

Gemiddeld inkomen alle inwoners

€ 16.800

€ 22.400

€ 24.300

€ 26.300

Woningeigenaren tot max 120% bijstand

45

60

77

19

Het aandeel goedkope koopwoningen in Lelystad Oost is vrij hoog.³⁰ Woningcorporatie Centrada verkocht eind van de 20e eeuw noodgedwongen woningen. Dit resulteerde in zogenaamd gespikkeld bezit. Deze mix van koop- en huurwoningen binnen een huizenblok maakt grootschalig onderhoud en verduurzaming van hele blokken moeilijk.

Weinig geld voor onderhoud

Daarbij heeft een deel van de nieuwe woningeigenaren beperkte financiële middelen, waardoor zij vaak te weinig geld hebben voor onderhoud of verduurzaming van hun woning. Zo'n 20 tot 30 jaar na verkoop verkeert een deel van deze woningen in een slechte staat van onderhoud en beschikt een groot deel van deze woningen over een laag energielabel.³¹

Eenzijdige woningvoorraad

De woningvoorraad van Lelystad Oost is eenzijdig en goedkoop. Duurdere koopwoningen zijn wel aanwezig in Lelystad Oost, maar ze bevinden zich in eenzijdige afgesloten buurten. Wie een huis, passend bij zijn of haar levensfase of financiële positie wil en kan betalen, zal noodgedwongen uit de buurt vertrekken. Een andere reden voor vertrek is de sociale problematiek in de buurten. Vanwege het beperkte aanbod appartementen voor starters, kleine huishoudens of senioren is het maken van een levensloopbestendige wooncarrière binnen de eigen wijk of buurt niet vanzelfsprekend. De aanstaande vergrijzing in Lelystad Oost maakt dit probleem nog groter.

30. Sprinco analyse, indicator aantal woningen per klasse marktwaarde

31. Springco analyse, indicator verdeling woningen per energielabel

Uitstroom van kansrijke bewoners

De concentratie van kwetsbare bewoners in huurwoningen wordt versterkt door het beleid van passend toewijzen.³² Hierdoor is er geen instroom, maar juist wel uitstroom, van meer kansrijke bewoners die een huis huren.

Verloedering van openbaar gebied

De verloedering van het openbaar gebied, waaronder groenstroken en achterpaden, maar ook veel tuinen, nodigt de bewoners van Lelystad Oost niet uit om erop uit te gaan in de eigen wijk en buurt. Onder andere uit bewoners-enquêtes afgenomen vanuit de Maatschappelijke Agenda, blijkt dat voorzieningen en mogelijkheden om elkaar te ontmoeten door jongeren als onvoldoende worden ervaren.

32. De overheid wil dat je een woning huurt die bij je inkomen past. Hier heeft zij regels voor opgesteld. Deze regels vertellen jou en de verhuurders tot welke huurprijs je maximaal mag huren. Dit wordt bepaald aan de hand van het inkomen en huishoudgrootte. De term die hiervoor wordt gebruikt is 'passend toewijzen'.

KANSEN VOLGENS WIJKPROFESSIONALS

*'Wat een valkuil is, is ook een enorme
schoonheid en potentie. Wat een ruimte
en groen!'*

*'Een groot aantal scholen in Lelystad
Oost staat op de lijst om gerenoveerd te
worden of komt aanmerking voor sloop
of nieuwbouw. Dit biedt grote kansen om
dit in gezamenlijkheid op te pakken!'*

*'Ondernemers in Lelystad Oost spelen
een belangrijke sociale rol en zorgen
voor werkgelegenheid.'*

IK GELOOF IN DE TALENTEN VAN JONGEREN IN LELYSTAD OOST

'Als ik door de wijk fiets, zie ik heel veel jongeren op straat. Overdag, maar ook 's avonds laat. Als ik met ze praat, merk ik dat ze weinig te doen hebben na schooltijd. De jongeren in Lelystad Oost hebben veel in zich. Dit zien en horen we tijdens activiteiten als we ze in de buurt of op een voetbalveldje spreken. Ik geloof in hun talenten!'

Jongerenwerker Welzijn Lelystad Saïd

5. VERBINDING LEEFGEBIEDEN IN DE MAATSCHAPPELIJKE AGENDA

De integrale gebiedsaanpak in Lelystad Oost staat niet op zichzelf. Op veel verschillende manieren wordt er gewerkt aan een leefbaarder Lelystad, waaronder in Lelystad Oost. Zo werken gemeente Lelystad, provincie Flevoland en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties onder de naam 'Lelystad Next Level' aan plannen voor de toekomst van Lelystad. Het gaat om een strategie voor de lange termijn, waar uiteindelijk ook inwoners een belangrijke rol in (gaan) spelen.

Lelystad Next Level en de Maatschappelijke Agenda

De Maatschappelijke Agenda³³ borduurt voort op de uitgangspunten vanuit Lelystad Next Level, het raadsakkoord en de negen hoofdpogaven.³⁴ Deze is tot stand gekomen met input van bewoners en partners uit de stad. De Maatschappelijke Agenda is een sociaal plan, van de gemeente, partners en inwoners, hoe we samen van Lelystad een stad maken waar iedereen mee kan doen en zich thuis voelt. De inwoners staan centraal.

Samenhangend beleid

De ambities van Samen Lelystad Oost sluiten naadloos aan op de doelen en ambities van de Maatschappelijke Agenda. Het welzijn van onze inwoners vraagt om een samenhangend beleid, met aandacht voor eenzaamheid, armoede, jeugd, ouderen en participatie. De daarbij

behorende beweging van, voor en door de stad, dragen bij aan het realiseren van de opgaven om zo een stap dichterbij Lelystad Next Level te komen. Daarom maken we in dit gebiedsplan de verbinding met de Maatschappelijke Agenda. Alle inzet in Lelystad Oost is een plus op datgene wat er al in de stad gebeurt, met in het bijzonder een plus op de Maatschappelijke Agenda.

Meer mogelijk maken

Met behulp van de Maatschappelijke Agenda wordt samengewerkt vanuit de gedachte dat we met elkaar meer mogelijk maken voor onze inwoners. We bouwen voort op het bestaande beleid met daarin een omslag naar meer integraal werken. Het realiseren van de ambitie van de Maatschappelijke Agenda heeft, net als de uitvoering van de integrale gebiedsaanpak Lelystad Oost, impact voor de gemeentelijke organisatie en voor die van de partners die aangesloten zijn bij de maatschappelijke

33. Voor meer informatie over de Maatschappelijke Agenda: zie Thuis in Lelystad | Gemeente Lelystad.

34. Meer informatie over de negen hoofdpogaven vindt u in de programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026, pagina 3-5, zie Programmabegroting 2023-2026 | Gemeente Lelystad.

De ambitie van de Maatschappelijke Agenda

De ambitie van de Maatschappelijke Agenda is om de inwoner centraal te stellen, om hen optimale kansen te bieden om gezond en veilig op te groeien en zo zelfstandig mogelijk deel te nemen aan het maatschappelijk leven. We willen een aantrekkelijke stad zijn voor zowel nieuwe als bestaande inwoners. Daarnaast willen we een samenleving zijn die ondersteuning biedt aan minder zelfredzame inwoners. Hierbij willen we de eigen mogelijkheden van onze inwoners optimaal aanspreken en passende ondersteuning bieden waar nodig.

agenda en waarmee samengewerkt wordt. Gebleken is dat integraal werken -inclusief het integreren van al bestaande patronen en opvattingen- nog niet zo makkelijk is. We werken nog te verkokerd en sluiten hiermee niet altijd goed aan op het beoogde maatschappelijk effect. Verder wordt het inwonersperspectief nog onvoldoende meegenomen in de werkprocessen en sluit de werkwijze niet altijd aan bij de bedoeling.

Leefwereld staat centraal

Met het proces van de Maatschappelijke Agenda willen we vooral de beweging maken om in gesprek met bewoners op te halen wat er moet gebeuren en waar we al partners kunnen ondersteunen en versterken. De leefwereld van de inwoner, en niet de systeemwereld (aanbod, kokers en protocollen), staat centraal. Daarbij wordt gekeken wat de inwoner nodig heeft om zich thuis te voelen in Lelystad. Het ophalen van ideeën en wensen van bewoners doen we door werkateliers en het samen met

bewoners opstellen van de Doe Agenda. We willen dit graag specifiek doorvertalen naar Lelystad Oost, waardoor deze een positieve invloed heeft op Lelystad Oost.

De Maatschappelijke Agenda heeft vier thema's:

- Prettig en Veilig.
- Leren en Ontwikkelen.
- Meedenken en Meedoen.
- Voor elkaar zorgen.

Voor elk thema is in kaart gebracht wat inwoners belangrijk vinden, wat de maatschappelijke ambities en effecten zijn, aan welke beleidsterreinen het thema raakt en met welke wet- en regelgeving rekening gehouden moet worden. De thema's zijn met elkaar verbonden.

De vier thema's van de maatschappelijk agenda zijn verweven in de integrale gebiedsaanpak voor Lelystad Oost.

**DE LEEFWERELD VAN DE INWONER,
EN NIET DE SYSTEEMWERELD,
STAAT CENTRAAL.**

KANSEN VOLGENS WIJKPROFESSIONALS IN DE ZUIDERZEEWIJK

'Er zit veel energie in de wijk. Er zijn veel kleine lokale initiatieven.'

'Hofjes bieden veel mogelijkheden om dingen samen te ondernemen. In sommige hofjes gebeurt dat nu ook al.'

'De familiebetrokkenheid is in de Zuiderzeewijk groot. Mensen vangen veel voor elkaar op.'

ONZE AMBITIE

Lelystad Oost bestaat uit wijken waar bewoners zich veilig en thuis voelen, waar kinderen gezond en veilig opgroeien, met een goed perspectief op leren, werk en wonen.

Inwoners, maatschappelijke partners, ondernemers en gemeente werken structureel samen in het versterken en verder ontwikkelen van de wijken.

6. AMBITIE, DOELEN, VOORWAARDEN, CONCLUSIES EN MONITOREN

In dit hoofdstuk kijken we vooruit naar de toekomst: wat is onze ambitie en hoe gaan we die waarmaken? Welke voorwaarden zijn daarbij belangrijk en hoe kunnen we ervoor zorgen dat we onze resultaten monitoren.

6.1 AMBITIE

Lelystad Oost bestaat uit wijken waar bewoners zich veilig en thuis voelen, waar kinderen gezond en veilig opgroeien, met een goed perspectief op leren, werk en wonen.

Inwoners, maatschappelijke partners, ondernemers en gemeente werken structureel samen in het versterken en verder ontwikkelen van de wijken.

6.2 WAT MOET ER PER LEEFGEBIED GAAN GEBEUREN?

Om onze ambitie waar te maken, gaan we aan de slag op de vijf leefgebieden. Elk leefgebied heeft haar eigen specifieke ambitie, doelen en gewenste effecten, maar met een bijdrage aan het geheel. Dit is de basis voor de op te stellen uitvoeringsplannen of -programma's. Wat we gaan doen? Dat lees je in de hoofdstuk.

WONEN

Ambitie

Lelystad Oost biedt een aantrekkelijke woonomgeving voor mensen in elke levensfase of financiële mogelijkheden. De omgeving biedt voldoende voorzieningen, die uitnodigen om te ervaren, vermaken, ontmoeten en (sportieve) activiteiten te ontplooiën.

De fysieke uitstraling is verbeterd van woningen en woonomgeving.

Woningen en omgeving zijn comfortabeler, klimaatadaptiever en groener en stimuleren zo een gezonde leefstijl.

Woningen zijn minimaal energielabel B, waarmee ze zijn voorbereid op de warmtetransitie. (Indien al label B aanwezig, is het doel 3 labelstappen).

Signaleren van problematiek die achter de voordeur speelt, zoals schulden, ziekte, opvoedingsproblemen of overlast en door te geleiden naar de juiste partners om tot structurele oplossingen te komen.

Welzijn te verbeteren door meer mensen gericht te activeren naar werk, scholing en vrijwilligerswerk en hun betrokkenheid bij en in de buurt vergroten.

Voorzieningen zijn voldoende en dichtbij aanwezig. Zij nodigen uit er gebruik van te maken en voldoen aan de (ondersteunings)behoefte van de inwoners.

De openbare ruimte is functioneel ingericht.

Diversiteit in woningen betreffende type, grootte en betaalbaarheid.

Doelen

Inwoners kunnen en willen ongeacht hun levensfase of financiële mogelijkheden in Lelystad Oost blijven of komen wonen (wooncarrière).

Minder zelfstandige inwoners kunnen net als ieder ander op een goede manier in de wijk wonen.

Leefbaarheid in de buurt wordt voldoende ervaren (volgens Leefbaarometer).

Comfortabelere woning, met lagere energielasten.

Inwoners kennen de weg naar toegankelijke voorzieningen.

Mensen kennen hun burens en sociale contacten worden versterkt.

Wat gaan we doen

De projecten die uitgevoerd worden vanuit het leefgebied wonen, geven input voor de bewonersbetrokkenheid voor de wijk als geheel. In renovatieprojecten vragen we input. Hoe ziet men nog meer mogelijkheden voor de wijk als geheel? En hoe wil men daarbij betrokken worden?

Ook effect op	Werk	Leren	Gezondheid en Welzijn	Veiligheid	Past in programmalijn	Middelen
Particuliere woningen aanpakken (renovatie en isolatie) waar mogelijk in combinatie met corporatiebezit.	We stimuleren aannemers mensen uit Lelystad in te zetten.	Opleidingsplekken. Comfortabeler woning voor rust in huis.	Schimmel/vocht, verduurzaming Woonlasten verlagen en daarmee meehelpen bestrijding armoede. Stress door woning helpen reduceren.	Veilige woning. Woningen waarin illegale kamerverhuur plaatsvindt aanpakken.	Actielijn 2: Zorgen voor kwalitatief goede woningen.	Volkshuisvestingsfonds NIP.
Toevoegen woonmilieus en woningtypen en bevorderen doorstroom.	Passend bij inkomen, betaalbaarheid.	Comfortabeler woning voor rust in huis.	Passend bij levensfase, toegankelijke woningen.	Onveilige woningen en onveilige woongebieden aanpakken.	Actielijn 2: Zorgen voor diverse wijken.	VHF.
Buurtkernen upgraden/ (maatschappelijke) voorzieningen updaten en toevoegen.	Bedrijvigheid, kansen voor ondernemers.	Kwalitatief goede scholen, voor zowel leerkrachten als leerlingen.	Mensen hebben de juiste ondersteuning in de buurt.	Jongeren dagbesteding/ meer te doen en minder verleid criminele activiteiten te ontplooiën.	Actielijn 2: Zorgen voor diverse wijken.	VHF 2. Kansrijke start, jonge kind.

Ook effect op	Werk	Leren	Gezondheid en Welzijn	Veiligheid	Past in programmalijn	Middelen
Aanpakken uitstraling (semi-) openbare ruimte, functioneel inrichten, tuinen, erfafscheidingen.	Inzetten kluswinkel bij tuin- en erfafscheidingsprojecten en handhaving.	Schoolpleinen: Niet alleen tijdens maar ook na schooltijd kunnen deze plekken worden ingezet voor de verbinding binnen de buurt, het stimuleren van bewegen en ook als sociale ontmoetingsplek en de plaats voor het organiseren van activiteiten.	Uitdagen positieve levensstijl. Schoolpleinen: Niet alleen tijdens maar ook na schooltijd kunnen deze plekken worden ingezet voor de verbinding binnen de buurt, het stimuleren van bewegen en ook als sociale ontmoetingsplek en de plaats voor het organiseren van activiteiten.	Prettiger en veiliger verblijfsomgeving. Hofjes en achterpaden aanpakken, minder groot groen, betere verlichting, beter toezicht waardoor minder plekken voor ontplooiën criminele activiteiten en verbeteren ervaren veiligheidsgevoel. Verminderen overlast-situaties.	Actielijn 2: Zorgen voor diverse wijken.	VHF.
Fysieke aanpak van woningen gebruiken voor sociale interventies.	Signaleren van (financiële) problemen en doorgeleiden naar werk.	Signaleren van opvoedproblemen en tijdige doorgeleiden naar ondersteuning.	Signaleren van gezondheidsproblemen, zowel fysiek als mentaalsignaleren en tijdig doorgeleiden naar zorg.	Signaleren van illegale onderhuur en actief aanpakken.		
Oog voor bewonersbetrokkenheid.	Bewoners worden aangespoord en gestimuleerd bij te dragen aan het verbeteren van de uitstraling van hun woning en woonomgeving. Door bijvoorbeeld erfafscheidingen te verwijderen, hun eigen tuin en hofje op te ruimen, hun tuin te vergroenen of andere activiteiten voor de buurt te organiseren. Er is veel aandacht voor laagdrempelige buurt- en wijknetwerken (bewoners én professionals), die niet alleen belangrijk zijn gedurende de looptijd van de gebiedsaanpak, maar ook voor de borging van de resultaten voor de jaren erna.					

GEZONDHEID EN WELZIJN

Ambitie

Iedere inwoner van Lelystad Oost (jong en oud) kan in goede gezondheid wonen, werken en opgroeien in de wijk. De vitaliteit en weerbaarheid van inwoners van Lelystad Oost wordt verhoogd en positieve gezondheid wordt gestimuleerd. De inwoner heeft vanuit zijn/ haar eigen behoefte een krachtige basis. Zo wordt de sociale samenhang bevorderd, eenzaamheid tegengegaan en draagt het eraan bij dat mensen zelf problemen oplossen en zich ontwikkelen.

- De eigen, persoonlijke basis is op orde.
- Je mag jezelf zijn.
- Je hebt een betekenisvolle dagbesteding.
- Je voelt je zowel lichamelijk als geestelijk gezond (je kunt jezelf al dan niet met (professionele) ondersteuning redden).

Doelen

Bewoners in Lelystad-Oost, van jong tot oud zijn gezond en zelfredzaam. Zij scoren gelijk aan het Nederlands gemiddelde betreffende gezondheid en welzijn.

Bewoners in Lelystad Oost hebben beschikking over laagdrempelige voorzieningen voor zorg en welzijn in de wijk.

Verbeteringen op de terreinen wonen, werk en inkomen en leren dragen ook bij aan een afname van de zorgvragen.

Sociale cohesie bevorderen om zo sociaal netwerk te vergroten en sociaal isolement te verminderen.

Ouders/verzorgers zijn veerkrachtig in staat hun kinderen zelfstandig gezond en veilig te laten opgroeien.

Gezondheidszorg is begrijpelijk en toegankelijk voor alle inwoners in Lelystad Oost, ook wanneer er sprake is van beperkte gezondheidsvaardigheden.

Effecten voor de inwoner

Iedereen kan meedoen.

Voorzieningen zijn in de buurt en toegankelijk.

Zorg in de wijk is begrijpelijk en vindbaar voor iedere inwoner.

Er is een prettige en gezonde leefomgeving waar buitenspelen, bewegen en ontmoeten mogelijk is.

Doordat de sociale cohesie in de wijken vergroot wordt, kennen de inwoners elkaar en is het makkelijker om een sociaal netwerk op te bouwen en hulp te organiseren.

Wat gaan we doen

Gezondheid staan nooit op zichzelf en bestaande maatregelen om leefstijl te verbeteren hebben vaak te weinig effect bij mensen die leven in kwetsbare situaties. Door de veelheid aan problemen is gezondheid vaak niet de eerste prioriteit. In de integrale aanpak moet oog zijn voor de relatie gezondheid met dieperliggende oorzaken van problemen, waaronder armoede, schulden, leefomgeving, eenzaamheid, onderwijs of werk. Alleen dan kan er gezondheidswinst geboekt worden.

Ook effect op	Werk	Leren	Wonen	Veiligheid	Past in programmalijn	Middelen
Er wordt geïnvesteerd in samenlevingsopbouw niet alleen gericht op de bewoner regie geven, maar vooral ook gericht op het versterken van verbinding en hulpcontactstructuren.	Richt zich op zinvolle daginvulling, meedoen in de maatschappij, netwerk opbouwen.	Een beperkte gezondheidsvaardigheid hangt deels af van het opleidingsniveau, maar ook hoger opgeleiden kunnen moeite hebben om medisch informatie te begrijpen. Jeugdhulp werkt schoolgericht en de school heeft naast de leerlingen ook het gezin in beeld.	Prettiger samen wonen, mensen kennen hun burens.	Mensen kennen elkaar en kijken naar elkaar om. Sociale controle is van nature aanwezig.	Actielijn 3: Meedoen.	Spukgelden.
De fysieke leefomgeving dusdanig inrichten dat deze bijdraagt aan een gezonde leefomgeving.	Mogelijkheden creëren om dicht bij huis te werken, fietsen/lopen naar werk stimuleren. Aandacht voor een gezonde werkomgeving.	Een gezonde leefomgeving draagt bij aan de leerprestaties van kinderen. Een goed klimaat in de klas, groene schoolpleinen die beweging stimuleren. Aandacht bij het VO voor het stimuleren van bewegen van jongeren.	Goede woningen dragen bij aan een goede gezondheid. Isolatie zorgt voor een comfortabeler woning. Voldoende leefruimte zorgt voor de mogelijkheid om je eventueel terug te trekken. De buurt nodigt uit tot buitenspelen, bewegen en recreëren.	Voorkomen dat inwoners in de (jeugd)criminaliteit belanden of hier slachtoffer van worden.	Actielijn 2: Zorgen voor diverse wijken.	JOGG. Athletic Skills Model (ASM).
Buurthub, 1 vraag 1 antwoord voor wonen, zorg, ontmoeten.	Informatie over werk in de buurt, plek voor vrijwilligerswerk.	Ontwikkelmogelijkheden op buurtniveau voor en door bewoners aangevuld met professioneel aanbod.	Buurtkernen upgraden/ (maatschappelijke) voorzieningen updaten en toevoegen. Bewonersparticipatie bevorderen.	Wijkagent, handhaving, woningbouw en gemeentelijke aanspreekbaar in de buurt. Netwerk voor casuïstiek.	Actielijn 3: Meedoen.	

Ook effect op	Werk	Leren	Wonen	Veiligheid	Past in programmalijn	Middelen
Kansrijk op groeien, het kind centraal.	Voorkomen dat kinderen vroegtijdig school verlaten zonder een startkwalificatie.	Het programma Versterken van de basis zet in samenwerking met verschillende professionals een sterke basis neer op school. Zodat kinderen veilig en gezond opgroeien en ouders zo zelfstandig mogelijk hun kinderen kunnen opvoeden. Jeugdhulppartners versterken de basisondersteuning op scholen en in de kinderopvang. Scholen zijn in staat goed in te spelen op de aanwezigheid van jeugdhulp. Zij geven aan wat ze van jeugdhulp nodig hebben en wat ze zelf kunnen.	Zorgen voor goede woningen.	Voorkomen dat kinderen slachtoffer worden van huiselijk geweld of betrokken raken in criminaliteit.	Actielijn 3: Meedoen.	Subsidiekader versterken van de basis. JOGG. Kansrijk opgroeien.
Inzetten op positieve gezondheid, welzijn op recept versterken.	Meedoen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt in ziekte en gezondheid.	Versterken van veerkracht, eigen regie van inwoners.			Actielijn 3: Meedoen.	
Aansluiten bij de plannen rond GGZ in de wijk.	Mee kunnen blijven doen ondanks mentale problemen.	Psycho educatie. Bekendheid en begrip creëren.	Zachte landing in de wijk na bijvoorbeeld opname. Omkijken naar elkaar.	Overlast en onveilige situaties als gevolg van 'verward' gedrag.	Actielijn 3: Meedoen.	
Oog voor bewonersbetrokkenheid	Door te kijken naar de bewoner en wat hij nodig heeft om gezond en gelukkig te zijn kan er een persoonsgerichte aanpak georganiseerd worden. We gaan uit van de eigen kracht van de bewoner aangevuld met (professionele) hulp daar waar nodig.					

WERK EN INKOMEN

Ambitie

Mensen in Lelystad Oost hebben toegang tot werk en de mogelijkheid zich te ontplooiën én hebben voldoende kans op werk of betere banen om zo bestaanszekerheid te creëren. De capaciteit en talent van jong tot oud benutten op de arbeidsmarkt.

Iedereen in Lelystad Oost participeert op een positieve manier in de maatschappij. Geen mens staat aan de kant.

Mensen genereren zelf voldoende inkomen om in hun levensonderhoud te voldoen.

Welzijn verbeteren door meer mensen gericht te activeren naar werk, scholing en vrijwilligerswerk en hun betrokkenheid bij en in de buurt vergroten.

Alle talenten en arbeidspotentieel worden benut.

Doelen

Mensen begeleiden naar passend werk en hiermee de uitstroom naar werk verduurzamen.

Minder mensen in de bijstand. Er is voldoende werkgelegenheid.

Minder mensen in armoede en minder eenzaamheid.

Minder jongeren vallen uit en belanden zonder opleiding of baan op de bank.

Meer lokaal werk voor bewoners uit Lelystad Oost.
Bewoners van Lelystad Oost digitaal en op taalgebied verder ontwikkelen

Effecten voor de inwoner

Bewoners kunnen en willen ongeacht hun levensfase of financiële mogelijkheden in Lelystad Oost blijven of komen wonen (wooncarrière).

Minder reistijd en reiskosten doordat mensen dichterbij hun leefomgeving werk vinden.

Doordat mensen werk vinden ervaren ze minder eenzaamheid en bouwen ze een sociaal netwerk op.

Het ondernemersklimaat wordt versterkt en er is een toename van de werkgelegenheid.

Inwoners zijn actief in de samenleving, passend bij hun mogelijkheden: betaald of onbetaald.

Wat gaan we doen

Binnen het programma worden vooral activiteiten ontplooid die de vraag naar arbeid en personeel bij elkaar brengen. We gaan bedrijven wijzen op het potentieel van inwoners in Lelystad Oost.

Ook effect op	Werk	Leren	Gezondheid en Welzijn	Veiligheid	Past in programmalijn	Middelen
Mensen zonder baan begeleiden naar werk. Koppelen van vraag en aanbod. Kansen vergroten op de arbeidsmarkt.	We stimuleren aannemers mensen uit Lelystad in te zetten. Ontwikkelen van wijkbedrijven.	Opleidingsplekken. Comfortabele woning voor rust in huis. Voorkomen van schooluitval en bevorderen van perspectief voor jongeren.	Minder eenzaamheid door werkomgeving. Meer bestaanszekerheid en toekomstperspectief.	Minder mensen kiezen voor het criminele pad.	Actielijn 3: Meedoen. Leren en ontwikkelen. Voor elkaar zorgen.	Besparen op uitkeringen.
Bewustwording van de positieve kanten van werk in beeld brengen.	Meer bewoners zullen kansen op de arbeidsmarkt willen benutten.	Door werk kunnen bewoners zich ontwikkelen.	Minder stress meer inhoud aan het leven.	Criminele scene wordt minder aantrekkelijk.	Actielijn 3: Meedoen. Meedenken en meedoen.	
Talentontwikkeling, taalontwikkeling.	Meer kans op een (betere) baan.	Door taalontwikkeling ook meer mogelijkheid om door te leren.	Minder afhankelijk van anderen, zelfredzamer.	Kunnen instructies op het werk beter volgen. Minder ongevallen.	Actielijn 3: Meedoen. Prettig en veilig. Leren en ontwikkelen.	Taal op de werkvloer.
Oog voor bewonersbetrokkenheid.	Aandacht voor werk en talent zal ook de betrokkenheid van bewoners vergroten. We vragen mensen wat ze nodig hebben om arbeidsfit te worden en om aan het werk te kunnen qua privé situatie (kinderen, schulden, et cetera).					

VEILIGHEID

Ambitie	Veilige en uitdagende wijken, waar jongeren in Lelystad Oost de kans krijgen om een zo zelfstandig mogelijk toekomst op te bouwen, samen met hun netwerk. Ze slaan daarbij het criminele pad over of keren zo snel mogelijk om als ze hierop zijn beland.
Doelen	<p>Het beeld van de doelgroep en de achterliggende problematiek is beter op orde.</p> <p>Jongeren hebben een positief alternatief voor het criminele pad én een positief toekomstperspectief.</p> <p>Er wordt effectief opgetreden als jongeren het criminele pad betreden en/of erin doorgroeien. Het is duidelijk zichtbaar dat misdaad niet loont.</p> <p>Mensen durven elkaar aan te spreken en melding te maken als er meer nodig is dan een goede buur.</p> <p>De bewustwording en meldingsbereidheid onder inwoners en maatschappelijke partners in de wijk zijn vergroot.</p> <p>Er is weinig tot geen overlast in de wijken, zoals van illegale kamerverhuur of jeugdgroepen.</p>
Effecten voor de inwoner	<p>Bewoners voelen zich overdag en in de avond/ nacht prettig en veilig in hun woning en buurt.</p> <p>Er is een positieve en veilige omgeving waar jongeren terecht kunnen, welkom zijn, uitgedaagd worden en positieve rolmodellen ontmoeten.</p> <p>Jongeren en hun gezinnen zijn bestand tegen de aanzuigende werking van de criminaliteit.</p> <p>Jongeren kunnen vaardigheden toepassen waarmee ze zichzelf kunnen ontplooiën.</p> <p>Er is een brug geslagen tussen de leefwereld in de vrije tijd en de leefwereld thuis: ouders weten wat er speelt in de vrije tijd en voelen zich betrokken en verantwoordelijk. Ouders zijn zich bewust van de wijze waarop hun kinderen betrokken kunnen raken bij criminaliteit en weten hoe ze hierop kunnen ingrijpen.</p> <p>We versterken repressieve functies en interventies thuis, op school en op straat zodat er meer 'tanden' aanwezig zijn die kunnen optreden als jongeren een halt toegeroepen moet worden.</p> <p>Het formeel en informeel toezicht in de wijk wordt uitgebreid.</p> <p>Er zijn minder overlast gevende jeugdgroepen in de stad door het intensiveren van de groepsaanpak en effectief optreden door betrokken partners.</p>
Wat gaan we doen	<p>Programmaliijn 1. Beeld op orde</p> <p>Programmaliijn 2. Positieve alternatieven en toekomstperspectief</p> <p>Programmaliijn 3. Versterken van de weerbaarheid</p> <p>Programmaliijn 4. Grenzen stellen</p>

Ook effect op	Werk en inkomen	Leren	Gezondheid en Welzijn	Wonen	Past in programmalijn	Middelen
Beter zicht krijgen en houden op jonge aanwas, doorgroei-ers en kopstukken die zich, in welke vorm dan ook, bezighouden met criminaliteit.					Actielijn 3: Veiligheid. Programmalijn: Beeld op orde.	Preventie met gezag.
Er zijn positieve plekken voor jongeren in de wijken, waar ze zich welkom voelen en van waaruit ze hun talenten en vaardigheden ontwikkelen.	Het ontwikkelen en openen van een leerwerkbedrijf in Lelystad Oost.	Er is een divers aanbod van activiteiten die aansluiten bij de behoeften van de brede doelgroep jonge aanwas, met daarbinnen oog voor de jongere jeugd circa 15 jaar en kwetsbare meiden. Er is een preventieve leerlijn ontwikkeld die start in groep 8 van de basisschool en doorloopt in klas 1 van het voortgezet onderwijs. Er is een afname van schoolverzuim en -uitval in de bovenbouw van het basis-onderwijs en het voortgezet onderwijs.	Het voortzetten en uitbreiden van ontmoetingslocatie/ jongerenlokaal in Lelystad Oost.	Prettige woonomgeving die schoon, heel en veilig is en uitdaagt erop uit te gaan.	Actielijn 3: Veiligheid. Programmalijn: Positieve alternatieven en toekomstperspectieven.	Preventie met gezag.

Ook effect op	Werk en inkomen	Leren	Gezondheid en Welzijn	Wonen	Past in programmalijn	Middelen
Jongeren en hun gezinnen zijn beter bestand tegen de aanzuigende werking van de criminaliteit. We versterken daarom de weerbaarheid van jongeren en het vergroten van de opvoedkracht bij ouders. Dit doen we thuis, op school, in de wijk en online.		Ouders voelen zich beter bestand tegen de aanzuigende werking van criminaliteit bij hun kinderen. Voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit in het onderwijs. Inzet van facilitaire veiligheidsteam (toezicht) bij het VO.	Positieve opvoedsituatie, opvoedkracht van ouders.		Actielijn 3: Veiligheid. Programmalijn: Versterken van de weerbaarheid.	Preventie met gezag.
Grenzen stellen/meldpunt.	Werkgelegenheid voor mensen uit de buurt.			Toezicht in de wijk zoals jeugdboa's, politie, woonconsulenten, buurtvaders of jongerenwerk is versterkt en uitgebreid.	Actielijn 3: Veiligheid. Programmalijn: Grenzen stellen.	Preventie met gezag.

Oog voor bewonersbetrokkenheid. Dwars door de programmalijnen heen lopen diverse acties voor communicatie. Het gaat bijvoorbeeld om het vergroten van bewustwording en meldingsbereidheid onder inwoners via campagnes (lijn 1), het ontwikkelen van materiaal om professionals in het onderwijs actief te informeren over signaleren en handelen (lijn 2) of om pro-actief communiceren in de pers en op social media als er succesvolle 'misdad loont niet'-acties zijn uitgevoerd door samenwerkende partijen als politie (lijn 4). Ook kan worden gedacht aan een periodieke nieuwsbrief om alle betrokken partners in de stad te informeren over de voortgang van Preventie met gezag.

LEREN

Ambitie

Door de ontwikkeling te versterken op het gebied van basisvaardigheden, sport en bewegen en kunst en cultuureducatie én meer uit te gaan van gelijke kansen, versterken kinderen en jongeren hun positie in de maatschappij voor opleiding, werk, inkomen en sociale mogelijkheden.

Doelen

Verrijken, verdiepen en verbinden als middel én doel van het programma School en Omgeving.

Alle kinderen hebben vanaf jonge leeftijd de mogelijkheid om zich maximaal te ontwikkelen.

Zoveel mogelijke kinderen in Lelystad Oost maken gebruik van een buitenschools programma.

Via het verrijken van de school en omgeving kunnen ook kinderen en jongeren die opgroeien in een gezin met een laag inkomen hun talenten ontwikkelen.

De samenwerking tussen partners wordt versterkt, zodat de kinderen in de wijk zich beter te kunnen (laten) ontwikkelen.

Positief (opvoed)klimaat in de wijken in Lelystad Oost.

Wat gaan we doen

Kinderen en jongeren kunnen hun talenten het beste ontwikkelen in een stimulerende omgeving. De subsidieregeling School en Omgeving heeft als doel meer leerlingen een buitenschools aanbod aan te bieden. Dit aanbod moet passen bij de lokale behoefte en omgeving, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen, ongeacht hun thuissituatie of omgeving. Daarnaast helpt het hen om vaardigheden te ontwikkelen voor meer kansengelijkheid in het onderwijs en een gelijkwaardige deelname aan de maatschappij.

“Als onderdeel van een brede aanpak van bestrijding van armoede in kwetsbare wijken door gemeenten investeren we in een rijke schooldag, waarbij scholen zelf bepalen wat zij nodig achten om de kansenongelijkheid te verkleinen. Te denken valt aan begeleiding bij huiswerk, sport en cultuur in samenwerking met plaatselijke verenigingen en bibliotheken. We beginnen bij de scholen waar de nood het hoogst is.” (Coalitieakkoord, 2021)

Het programma School en Omgeving is gericht op het versterken van de gelijke kansen. Met de rijke schooldag worden leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs in Lelystad Oost gestimuleerd om zich verder te ontwikkelen door, naast het reguliere curriculum, extra activiteiten aan te bieden. Verschillende coalities van gemeenten, scholen, cultuurinstellingen, sportorganisaties, jongerenwerk, GGD, kinderopvang en andere partijen werken aan een dergelijk programma.

Met de ondertitel ‘Wij vergroten je wereld’ werken meerdere consortiumpartners aan een gezamenlijke aanpak, waarbij de kinderen in het focusgebied extra-curriculair leren kunnen. De ouders van deze kinderen worden meegenomen in de aanpak, maar zijn niet direct speerpunt van het programma.

Ook effect op	Werk en inkomen	Wonen	Gezondheid en Welzijn	Veiligheid	Past in programmalijn	Middelen
Ontwikkeling talenten in stimulerende omgeving.		Comfortabeler woning voor rust in huis. Kwalitatief goede scholen, voor zowel leerkrachten als leerlingen.	Aandacht bij het VO voor het stimuleren van bewegen van jongeren. Mogelijkheden voor een kortdurende interventie met een intensieve structuur buiten de oorspronkelijke onderwijssetting.		Athletic Skills Model (ASM) Pitstop 2.0.	
Verkleinen kansenongelijkheid.		Door taalontwikkeling ook meer mogelijkheid om door te leren.	Meer bestaanszekerheid en toekomstperspectief.			
Versterken gelijke kansen.		Opvoedproblemen signaleren, tijdig doorgeleiden naar ondersteuning.	Voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit.			
Oog voor bewonersbetrokkenheid.	Aandacht voor het verrijken van de schooldag en het aanbieden van mogelijkheden om talenten te stimuleren zal ook de betrokkenheid van ouders vergroten, en heeft wellicht een stimulerend effect voor ouders.					

Jongeren uit Lelystad Oost volgen na de basisschool onderwijs op scholen die niet in Lelystad Oost gesitueerd zijn. Dat betekent dat uitvoeringsplannen van het voortgezet onderwijs ook betrekking kunnen hebben op jongeren die niet opgroeien in Lelystad Oost, maar dat deze plannen wel onderdeel uitmaken van het programma Samen Lelystad Oost.

6.3 VOORWAARDEN

Lelystad Oost is ván de bewoners en vóór bewoners. De bewoners zijn eigenaar van het probleem, maar zijn ook de oplossing. De bewoners en de vraag van bewoners staan centraal in onze aanpak. We zijn ons bewust dat - gezien de problematiek in Lelystad Oost - er zonder concrete betrokkenheid van de bewoners niks verandert. Het aanbod van de organisaties is niet leidend, maar kan worden ingezet als middel bij de vraag van de bewoner. Samen werken we toe naar een wijk waarin iedereen zichzelf kan zijn, zich kan ontwikkelen, mee kan doen en waar iedereen prettig en passend kan wonen.

Samen

Het programma Samen Lelystad Oost kan alleen succesvol zijn als wijkbewoners en organisaties binnen zorg, welzijn, werk en inkomen, veiligheid en wonen sámen oplossingen bedenken waarin mensen meer voor zichzelf en voor elkaar kunnen gaan doen.

Bewonersbetrokkenheid

Bewonersbetrokkenheid is maatwerk. We maken van bewonersbetrokkenheid daarom een doorlopend, zorgvuldig en laag-drempelig onderdeel van de organisatie en uitvoering van het programma. Dat doen we door een proactieve benadering en door echt te luisteren naar wat mensen te vertellen hebben. Bewoners denken mee en beslissen mee over prioritering (welke onderdelen van de opgaven pakken we als eerste op), planning (wanneer doen we wat) en uitvoering (hoe doen we dat). Belangrijk is dat we als uitvoerende en ondersteunende organisaties contact onderhouden met de bewoners en informatie uitwisselen over behaalde doelen, welke initiatieven er komen enzovoort.

Daardoor dragen we bij aan het versterken van de gemeenschapszin en sociale samenhang.

We gaan als eerste inzetten op herstel van het vertrouwen en dat doen we door aan te sluiten bij wat er al is in de wijk en door bewoners aan het woord te laten over hoe zij willen wonen in hun wijk. Bij alles wat we doen moeten we ons afvragen, en aan de bewoners vragen, of wat we doen voor hen bijdraagt aan hun welzijn en welbevinden. We vragen bewoners ook wat welzijn en welbevinden voor hen is. We gaan dus vooral inzetten op communitybuilding.

Integraal

Naast het centraal stellen van de bewoners is het voor het halen van onze doelen en ambities ook belangrijk dat we: kiezen voor een integrale aanpak, aansluiten bij bestaande dienstverlening of projecten en aan de lange termijn denken. Hierna gaan we op alle drie aspecten kort in.

6.3.1. INTEGRALE AANPAK

Om tot een structurele verbetering van de leefbaarheid in wijken te komen, is het belangrijk in het fysieke domein te investeren en dit te verbinden met een sociaal-economische aanpak en met een aanpak op veiligheid. Een samenspel tussen fysieke en sociale ingrepen, aangevuld met een aanpak van normstelling en handhaving.

Integraal werken in het programma Samen Lelystad Oost betekent dat partijen hun eigen taak zo goed mogelijk uitvoeren binnen de doelstellingen van het programma, en waar nodig afstemmen met andere

partijen. Het betekent verder kijken dan het eigen organisatie belang en de doelstellingen per sector. Door samen te vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid en mogelijkheden wordt bijgedragen aan oplossingen voor de uitdagingen waar we voor staan.

6.3.2. AANSLUITEN BIJ BESTAANDE DIENSTVERLENING OF PROJECTEN

Belangrijk daarbij is dat we waar mogelijk aansluiten of gebruikmaken van bestaande dienstverlening of projecten van partners. Zodat initiatieven elkaar aanvullen en niet op zichzelf staan.

6.3.3. LANGE TERMIJN DENKEN

Voor een effectieve en structurele aanpak van de opgaven in het programma Samen Lelystad Oost committeren alle betrokken partijen zich voor de lange termijn (minimaal 15 jaar) aan het integraal samenwerken. Samengevat: de bewoner heeft zoveel mogelijk de regie en wij ondersteunen de bewoner. We maken gebruik van of sluiten aan bij bestaande dienstverlening of projecten, en we werken via een langjarige en structurele aanpak.

KANSEN VOLGENS WIJKPROFESSIONALS IN DE ATOLWIJK

'In de wijk is veel ruimte voor spelen, sporten en bewegen.'

'Jong en oud; men gunt elkaar best wat in de Atolwijk.'

'Atolplaza is van grote betekenis. Er gebeurt daar veel en hier kunnen we op aansluiten.'

6.4 MONITOREN VAN DE VOORTGANG: TELLEN EN VERTELLEN

Wanneer we willen leren van wat we doen is het belangrijk om te volgen wat de resultaten en effecten zijn. Dat doen we op twee manieren: kwalitatief (aan de hand van verhalen en ervaringen) en kwantitatief (op basis van cijfers en data). We willen weten of we de doelstellingen die we met en voor bewoners willen realiseren ook daadwerkelijk behalen. Ervaren onze bewoners een betere kwaliteit van leven? Hebben ze het idee dat ze meer kansen hebben? En zien ze meer perspectief, voor zichzelf en hun kinderen?

Om goed te kunnen monitoren, is van belang eerst gezamenlijk vast te stellen wat we willen meten en volgen. Welke meetbare resultaten en indicatoren kunnen aan de doelstellingen worden gekoppeld? En wat moeten de innovaties in Lelystad Oost opleveren? Daarnaast is het belangrijk om een goed beeld te hebben van waar we nu staan.

Leefbaarometer

Met de tweejaarlijkse rapportage uit de Leefbaarometer ligt er al een basis voor monitoring waarop we verder kunnen bouwen. Ook het driejaarlijkse onderzoek wonen, leefbaarheid en veiligheid van de Gemeente Lelystad geeft ons een goed beeld van de ontwikkelingen in de wijken. Tegelijkertijd ligt er het verzoek vanuit het ministerie om de cijfermatige ontwikkelingen in kwetsbare wijken kortcyclisch te kunnen volgen ten behoeve van de halfjaarlijkse voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer. Natuurlijk hebben we samen met alliantie/partners een gelijke behoefte.

Zicht op wijken

Met het dashboard 'Zicht op wijken' is er een overzicht van relevante data op het brede terrein van Leefbaarheid en Veiligheid voor alle wijken in Nederland. Deze data kunnen we als Lelystad Oost benutten voor de analyse van de stand van zaken. Dit dashboard is beschikbaar in de WijkWijzer. Voor de overige monitoring gebruiken we onderstaande kernindicatoren op de actielijnen, zoals deze worden genoemd binnen het nationale programma.

6.5 MONITOREN ACTIELIJNEN

De drie inhoudelijke actielijnen uit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (actielijnen 2, 3 en 4) worden in een landelijke monitor gevolgd. Voor Lelystad Oost denken we aan de volgende opzet als specifieke monitor voor ons gebied.

WE VERBETEREN SLECHTE WONINGEN EN ZORGEN VOOR MEER GEMENGDE WIJKEN

Vanuit het Rijk is er de doelstelling om ervoor te zorgen dat de gemeente, de woningcorporatie en het Rijk hun deel van de taak en verantwoordelijkheid nemen voor het herstructureren en verduurzamen van de slechte woningen in Lelystad Oost, en het realiseren van een meer diverse woningvoorraad. In juli 2021 heeft de gemeente Lelystad ruim €39 miljoen subsidie toegekend gekregen vanuit het volkshuisvestingsfonds (VHF). Door deze bijdrage uit het VHF kunnen we in Lelystad Oost uitvoering gezamenlijk geven aan:

1. Renovatie en verduurzaming van particuliere woningen.
2. Inponding van particuliere woningen.
3. Vergroten van differentiatie door toevoeging van woningen, bijvoorbeeld door op beperkte schaal toepassen van sloop en nieuwbouw.
4. Verbeteren kwaliteit en veiligheid leefomgeving.

Het doel hiervan is om in Lelystad Oost de onderhoudsachterstanden van particuliere woningen in te halen, te verduurzamen en de leefbaarheid en woonomgeving te verbeteren. Het revitaliseren van het openbaar gebied maakt hier onderdeel van uit. Hierbij worden de eigenaar-bewoners intensief ondersteund en de wijk wordt aantrekkelijker voor huidige en nieuwe bewoners. Focus hierbij is de fysieke aanpak met het doel om leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.

De ervaring uit eerdere projecten (2002 Wold, 2021 Zuiderzeewijk) is dat veel particulieren niet kunnen participeren in projecten voor onderhoud of energetisch verbeteren van woningen, vanwege financiële (on)mogelijkheden. Het VHF biedt hier in een deel van de gevallen een oplossing voor.

De fysieke aanpak kan worden ingezet als een hefboom richting de sociale verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in de wijken. Het opent de deuren voor een achter de voordeur-aanpak. Zoals in hoofdstuk 4 al is aangegeven, hangen problemen in de fysieke leef sfeer vaak samen met sociaal-maatschappelijke problemen van bewoners. Binnen Lelystad Oost wordt er daarom bewust gekozen voor een integrale benadering met de koppeling tussen het fysieke en sociale domein van de stad. We willen met deze integrale aanpak, fysiek en sociaal verbinden om te zorgen voor toekomstbestendige wijken in Lelystad Oost.

Om de doelen uit het VHF te halen, is vanuit het project Volkshuisvestingsfonds een projectorganisatie opgezet door de gemeente Lelystad, waar Centrada onderdeel van uitmaakt. Met deze projectorganisatie zal nauw overleg zijn om doelen of activiteiten uit dit project af te stemmen.

Het aantal te renoveren woningen.	500-1000
Het aantal te verduurzamen woningen met een E-, F-, of G-label.	200 (combi VHF- NIP ³⁵ en aanpak Centrada).
Het aantal nieuw te bouwen woningen.	50-120
De betekenis hiervan voor de diversiteit van de woningvoorraad in het gebied.	Onder 3 bedoelde woningen in hoger segment, ander type of milieu dan reeds veel in de wijk aanwezig.
De ervaren leefbaarheid (aan de hand van de Leefbaarometer).	Nu zwak, over tien jaar alle afzonderlijke buurten voldoende, minimaal tot de volgende 10 jaar.

Verantwoording van de prestaties op gebied van de leefbaarheid (Leefbaarometer) zal plaatsvinden per buurt, vanwege de verschillen van de buurten binnen de diverse wijken in Lelystad Oost.

35. NIP = Nationaal Isolatie Programma

WE ZORGEN ERVOOR DAT BEWONERS KUNNEN MEEDOEN IN DE SAMENLEVING

Vanuit het cluster werk formuleerden we de volgende streefwaarden:

1. Het inkomen van inwoners van Lelystad Oost is minimaal op sociaal minimumniveau.
2. De arbeidsparticipatie in Lelystad Oost gaat omhoog. Aantal mensen met een WW-uitkering naar beneden.
3. Het aantal jeugdige werklozen verlaagt. Schoolverlaters stromen meteen door naar arbeid.

Vanuit leren zijn er streefwaarden vanuit het programma School en Omgeving opgesteld:

Hoeveelheid kinderen die meedoet aan buitenschools programma.	600-1200
Aanbod van activiteiten (in hoeveelheid).	4 dagen p.w.
Versterken van de integrale samenwerking tussen partners.	
Versterken van wijkgerichte aanpak.	
Ontwikkeling van kinderen verbeterd op school.	
Vergroten ouderbetrokkenheid.	

WE INVESTEREN IN DE PREVENTIE VAN JEUGDCRIMINALITEIT EN VERGROTEN DE WEERBAARHEID VAN JONGEREN

Bij deze actielijn zorgen we dat we in de toekomst per stedelijk focusgebied inzicht krijgen in de ontwikkeling van:

Ervaren veiligheid (Veiligheidsmonitor).
Risicoscores jonge aanwas (zicht op ondermijning).
Incidentie criminaliteit.

Deze dashboards worden nog ontwikkeld binnen het NPLV en zijn niet op andere wijze beschikbaar of te achterhalen.

Voor de aanpak van het voorkomen van georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit zijn de volgende doelen geformuleerd:

- Beter zicht krijgen en houden op jonge aanwas, doorgroeiers en kopstukken die zich -in welke vorm dan ook - bezighoudt met criminaliteit.
 - Indicatoren:
 - Aantal jonge aanwas in beeld.
 - Aantal lopende en afgedane casussen.
 - Aantal cases/interventies doorgezet naar één van de programmalijnen.
 - Verloop van feitelijke aanpak informatie-uitwisseling en monitoring.
 - Bereik publiekscampagnes.
 - Aantal meldingen inwoners/maatschappelijke partners via MMA of op te zetten Meldpunt.

- Er zijn een positieve plekken voor jongeren in de wijken, waar ze zich welkom voelen en van waaruit ze hun talenten en vaardigheden ontwikkelen.
 - Indicatoren:
 - Aantal deelnemende jongeren aan ontmoetingsplekken/activiteiten.
 - Aantal jonge aanwas in beeld op de ontmoetingsplekken/activiteiten.
 - Aantal problematische jeugdgroepen.
 - Aantal actief betrokken ouders.
 - Kwalitatieve evaluatie onder deelnemende jongeren en ouders.
 - Aantal doorverwijzingen naar persoonsgerichte aanpak (hierna PGA).
- Jongeren en hun gezinnen zijn beter bestand tegen de aanzuigende werking van de criminaliteit. We versterken daarom de weerbaarheid van jongeren en het vergroten van de opvoedkracht bij ouders. Dit doen we thuis, op school, in de wijk en online.
 - Indicatoren:
 - Aantallen schoolverzuim.
 - Aantallen first offenders.
 - Aantal deelnemende ouders en onderwijsprofessionals aan voorlichting.
 - Kwalitatieve evaluatie Kapot Sterk en voorlichting onder deelnemende jongeren, ouders en leerkrachten.
 - Aantal ingezette trajecten/ interventies door signalering.
 - Cliëntervaring ouders en jongeren bij ingezette trajecten.

- We versterken normstellende inzet en laten zien dat misdaad niet loont. Door versterkt repressief gezag en een steeds zo vroeg mogelijk ingrijpen groeien jongeren zo min mogelijk door in hun eventuele crimineel gedrag.
 - Indicatoren:
 - Aantal problematische jeugdgroepen in beeld.
 - Meldingen jeugdoverlast.
 - Percentage jeugdige verdachten.
 - Onveiligheidsgevoelens in de eigen buurt.
 - Aantal uren inzet jeugdboa's in Lelystad Oost.
 - Aantal aanmeldingen PGA.
 - Gemiddelde doorlooptijd PGA.
 - Voortgang PGA-doelgroep metPGA-matrix.
 - Aantal aanmeldingen Top-X.
 - Aantal ingezette (jeugd)reclasseringstrajecten?
 - Aantal ingezette taakstraffen vanuit Raad voor de Kinderbescherming?
 - Aantal ingezette jeugdreclasseringstrajecten en taakstraffen met extra werkcoach-component?
 - Aantal jongeren in jeugdreclasseringstraject of taakstraf Raad voor de Kinderbescherming succesvol uitgestroomd naar werk?

ONTSCHOTTEN IS ESSENTIEEL, UITEINDELIJK LEVERT HET MEER OP

'Ontschotten is volgens mij essentieel. Als we dat niet doen, gaat ieder voor zich -met goede bedoelingen- iets waardevols bedenken. Maar dit is vaak tijdelijk. Door domein overstijgend te werken kun je iets met en voor bewoners bedenken dat beklijft. Het kost in de voorfase meer tijd, maar het levert uiteindelijk ook meer op.'

Jacob Stolk, initiatiefnemer SPOT!

6.6 SAMENWERKEN/LERENDE NETWERKEN

Er staat veel te gebeuren in Lelystad Oost. Het is zaak de grote opgaven voor de stad samen te brengen, te versimpelen of te concretiseren en uit te proberen. Het is belangrijk aannames te toetsen en werkwijzen uit te proberen op kleine schaal. In de praktijk. Van de tekentafel af.

Om dit te doen, willen de betrokken partners bij de gebiedsaanpak projecten uitvoeren als 'kleine schaal leerexperimenten'. Doel hiervan is om de opgaven in de praktijk samen te brengen (integreren), hiervan te leren, aan te scherpen en de uitkomsten op grotere schaal binnen Lelystad Oost te gebruiken. Hierbij leren we van de inhoud, maar ook van het samenwerken.

Hierbij is de samenwerking met en/ of betrokkenheid van bewoners noodzakelijk. Het gaat immers om hun leven, buurt of woning. Het moet daarom voor de bewoners helder zijn wat ze kunnen verwachten, ongeacht om welke actielijn of ontwikkeling het gaat. Zij willen gewoon fijn wonen en leven. Het klein beginnen en samen uitwerken en -proberen met de bewoners op buurtniveau is daarom uitgangspunt.

Buurt- en wijknetwerken

Er is daarom veel aandacht voor laagdrempelige buurt- en wijknetwerken (bewoners én professionals). Die zijn niet alleen belangrijk gedurende de looptijd van de gebiedsaanpak, maar ook voor de borging van de resultaten de jaren erna.

Daarbij is zichtbaarheid in de wijk en een actieve benadering en betrokkenheid van de bewoners noodzakelijk om de gebiedsaanpak

tot een succes te maken. Een al gestart initiatief is de Buurthub in de Atolwijk, waar we inzetten op het lerende netwerk en laagdrempeligheid voor de bewoner.

Bewoner centraal

De bewoner centraal vraagt om een andere manier van werken: de bewoner is leidend, niet het systeem. Bewoners, organisaties en gemeente werken samen aan community met als doel het realiseren van veilige en leefbare wijken. Organisaties moeten gaan werken vanuit de vraag van bewoners, over eigen grenzen heen kunnen kijken, en ze moeten open staan om anders te werk te gaan. Voorwaarde om dat te doen is dat medewerkers de benodigde tijd en middelen krijgen om anders te kunnen werken. En dat organisaties er niet voor kiezen om andere taken/werkzaamheden niet of minder te doen.

Interprofessioneel

Interprofessioneel samenwerken gaat verder dan multidisciplinair werken. Professionals werken intensiever samen, stemmen hun plannen op elkaar af, of maken een gezamenlijk plan. In de praktijk betekent dit:

- De jeugdhulp werkt schoolgericht en de school heeft naast de leerling ook het gezin in beeld.
- Jeugdhulppartners versterken de basisondersteuning op scholen en in de kinderopvang.
- Scholen zijn in staat goed in te spelen op de aanwezigheid van jeugdhulp. Zij geven aan wat ze van jeugdhulp nodig hebben en wat ze zelf kunnen. Ergo: passend of inclusiever onderwijs kan alleen bestaan als er een sterke basis is.

Vertrouwen

Om een andere manier van werken te kunnen introduceren moet er een lerend netwerk gevormd worden. Dat vraagt om vertrouwen in de aanpak, ook al is die niet direct in cijfers te meten. Het lerend netwerk bestaat uit wijkbewoners, professionals, managers, en bestuurders die bereid zijn om te experimenteren met deze werkwijze.

INTERPROFESSIEEL SAMENWERKEN GAAT VERDER DAN MULTIDISCIPLINAIR WERKEN.

Actie-leren

In plaats van eerst eisenpakketten en projectplannen op te stellen, gaat het lerend netwerk gewoon aan de slag. Dit vanuit het idee dat het schrijven van een plan niet het antwoord biedt op de vragen die er leven in de wijk. In allerlei bijeenkomsten, sessies en overleggen staan alle betrokkenen vervolgens stil bij het leerproces. Via deze aanpak weten we welke gedragsverandering nodig is om onze doelen te bereiken. We zien goed waar belemmeringen zitten en hoe we die met elkaar kunnen opheffen. Door het actie-leren ontdekken we op tijd of datgene dat we doen zinvol is, en kunnen we als dat nodig is direct bijsturen en veranderen.

KANSEN VOLGENS WIJKPROFESSIONALS IN DE BOSWIJK

'Het Woldpark biedt veel kansen om evenementen en activiteiten te organiseren.'

'Het wijkcentrum in de Boswijk heeft enorme potentie; aan het water, waar veel ondernemers zitten die bereid zijn mee te denken en werken.'

VERSCHILLENDE VORMEN VAN PARTICIPATIE

'Bewonersparticipatie kunnen we op verschillende manieren vormgeven. Georganiseerd en ongeorganiseerd. Structureel en incidenteel. Voor het wijkbelang of juist voor activiteiten die sociale samenhang vergroten. De vorm die nodig is hangt sterk af van de behoefte van de bewoners die actief willen zijn. Binnen Lelystad Oost zijn al verschillende groepen actief, zowel georganiseerd als niet georganiseerd. Ook ontstaan er wensen om actieve groepen te starten.'

**Anna Rijpsma, kwartiermaker
Buurthub en welzijnscoach**

7. SAMENWERKING EN FINANCIERING

Om dit programma te laten slagen is het belangrijk dat er gezamenlijk en integraal aan opgaven wordt gewerkt. De alliantiepartners Samen Lelystad Oost hebben gezamenlijk een ambitie en doelen geformuleerd. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe deze structuur is vormgegeven, met daarin een weergave van de belangrijkste actoren. We gaan daarnaast kort in op de financiering, vanuit het principe dat iedereen een (financiële) bijdrage levert naast het reeds uitgesproken commitment. De gekozen structuur en entiteit zal jaarlijks worden geëvalueerd.

7.1 SAMENWERKING

Het speelveld

De alliantiepartners Samen Lelystad Oost hebben de langjarige doelen en ambities uitgewerkt in dit plan: Samen Vooruit. De doelen en ambities worden in de komende maanden verder uitgewerkt in een meerjarig uitvoeringsprogramma. Alle alliantiepartners en inwoners uit Lelystad Oost werken daarvoor samen op een speelveld. Dat is vormgegeven op basis van gelijkwaardigheid en met weinig tot geen hiërarchische lijnen. Links ziet u het spelersveld, in het midden de speelruimte en aan de rechterkant wordt het speelveld procesmatig bewaakt. De burgemeester en gebiedstafel zorgen samen voor continuïteit, slagvaardigheid en bestuurskracht binnen deze langjarige integrale aanpak. Zij hebben het overall beeld en bewaken de scheidslijn tussen inhoud en proces. Het moet tenslotte in de kern gaan om het effect voor de inwoner.

We laten ons inspireren door landelijke voorbeelden bij de 19 andere focusgebieden voor een doorontwikkeling van deze governance.

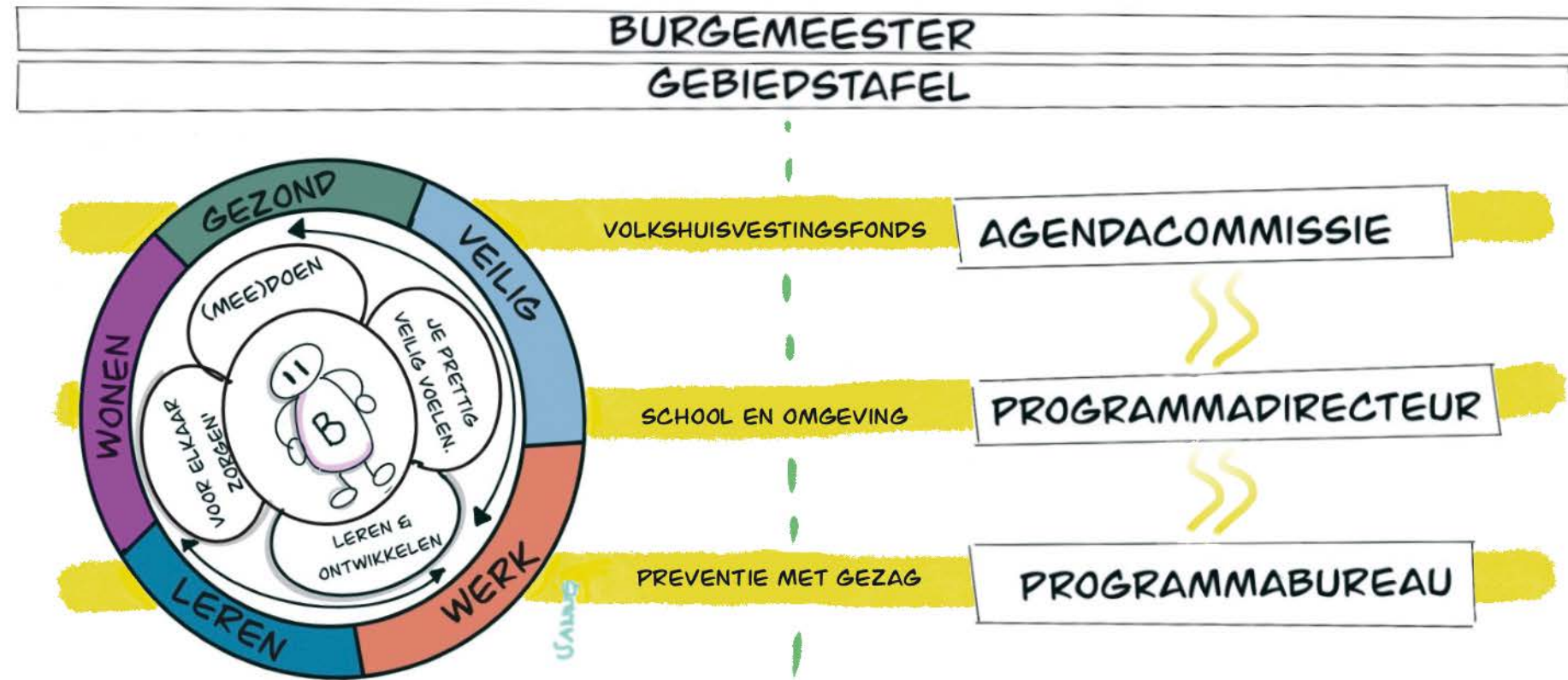
Burgemeester

Onze burgemeester is het boegbeeld van Samen Lelystad Oost. Zij heeft binnen de aanpak Samen Lelystad Oost een centrale rol als voorzitter en beschermvrouw. De burgemeester is binnen onze alliantiestructuur de verbindende, maar ook de hoeder van de gezamenlijke ambitie. Zij zal, samen met de alliantiepartners aan de gebiedstafel, het gezicht zijn van de aanpak Samen Lelystad Oost. Samen zorgen zij voor continuïteit, slagvaardigheid en bestuurskracht binnen deze langjarige integrale aanpak.

Gebiedstafel

De gebiedstafel is formeel opdrachtgever van het programma Samen Lelystad Oost, waar de werkgroepen, de programmadirecteur, het programmabureau, en programmalijnen onderdeel van zijn. De gebiedstafel bestaat naast de burgemeester uit rijksvertegenwoordigers van de diverse departementen, de coördinerend wethouder Lelystad Oost, vertegenwoordigers van de bewoners van Lelystad Oost en bestuurlijke vertegenwoordigers van organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van het programma. De gebiedstafel komt minimaal twee keer per jaar bij elkaar, en bespreekt naast de voortgang van het programma ook de 'vastlopers' die zich in de uitvoeringspraktijk voordoen.

De structuur rondom het speelveld hebben we geprobeerd te vatten in een afbeelding. Een toelichting op deze afzonderlijke onderdelen vindt u hieronder.

Speelveld

De bewoners staat hier centraal. Het speelveld zijn de buurten waarin de bewoners hun leven vormgeven. Versterkt door (maatschappelijke) organisatie, ondernemers en gemeente werken zij gezamenlijk aan de opgaven (samen) doen, je prettig en veilig voelen, leren & ontwikkeling en voor elkaar zorgen. Deze opgaven vinden een plek in één of meerdere leefgebieden: wonen, leren, werk, veiligheid of gezondheid en welzijn. Het één sluit het ander niet uit en alles staat met elkaar in verbinding. Er is sprake van een samenwerkingsgerichte structuur, waar rollen en verantwoordelijkheden voor iedereen duidelijk zijn.

Speelruimte

Om daadwerkelijk tot uitvoering te kunnen komen, worden er per leefgebied werkgroepen opgezet. Deze werkgroepen werken vanuit het perspectief van de bewoners (spelersveld). De maatschappelijke effecten, zoals beschreven in hoofdstuk vijf en zes, worden hierbij nagestreefd. Het leefgebied is fluïde. Elke werkgroep heeft een voorzitter, die onderdeel uitmaakt van de agendacommissie. Daarnaast bestaat de werkgroep uit inwoners en deelnemers die dicht op de inhoud zitten, een netwerk hebben en dingen voor elkaar krijgen zowel binnen als tussen de organisaties. De samenstelling kan en mag wisselen. De verschillende programmalijnen lopen hier doorheen en maken onderdeel uit van het geheel. Hierdoor is er een constante verbinding tussen het spelersveld en de agendacommissie, programmadirecteur en het programmabureau.

Agendacommissie, programmadirecteur en programmabureau

Aan de rechterkant van de afbeelding wordt het speelveld procesmatig bewaakt. Zij scheppen gezamenlijk de voorwaarden voor het spelersveld. Gezamenlijk houden zij overzicht over het totale programma, maar

staan zij ook onderling continu in verbinding met elkaar. Zij zorgen dat het proces soepel blijft lopen. Het programmabureau en de programmadirecteur opereren onafhankelijk van de gemeente en staan in dienst van de gezamenlijke alliantiepartners. De voorwaarden voor hun opereren worden geschapen door de gebiedstafel. Hun dagelijkse aanspreekpunt is de agendacommissie.

Agendacommissie

De agendacommissie bestaat uit een afvaardiging van de alliantiepartners. De voorzitters van de werkgroepen, de burgemeester en een vertegenwoordiger van het Lelystadse gemeentebestuur nemen hier zitting in. Zij monitoren de voortgang van het proces en de verschillende programmalijnen, ze bereiden de agenda van de gebiedstafel voor en zijn het eerste aanspreekpunt voor programmadirecteur en programmabureau. De agendacommissie komt iedere zes tot acht weken samen.

Programmادirecteur

Het programmabureau wordt aangestuurd door een daadkrachtige en pragmatische programmادirecteur. Hij of zij bewaakt de integraliteit van het totale programma Samen Lelystad Oost, inclusief de afzonderlijke programma's (zie programmalijnen). Waar nodig stelt de programmادirecteur knelpunten aan de orde en bevordert het oplossen hiervan. Hij of zij staat dicht bij de inwoners van Lelystad Oost. Ook zorgt de programmادirecteur voor aanhaling met het landelijk traject voor de focusgebieden. Daarin zet de programmادirecteur Lelystad op de kaart en zorgt ervoor dat Lelystad tijdig op landelijke ontwikkelingen kan inspelen.

Programmabureau

Voor de ondersteuning, verbinding en het aanjagen van de diverse programma's hebben de gemeente en enkele partners het initiatief genomen tot het inrichten van een onafhankelijke programmaorganisatie. Een slagvaardig en wendbaar team, dat de partners bij de les houdt in het behoud van focus, het werken 'over de domeinen' heen en de juiste dwarsverbanden legt binnen en tussen deelnemende organisaties. Het programmabureau draagt er zorg voor dat de partners samenwerken met de bewoners. Halen we initiatieven op? Hoe zorgen we voor betrokkenheid? Hoe zorgen we dat we het echt samen met bewoners gaan doen? Zij ondersteunen, adviseren en faciliteren waar nodig. We stellen onszelf en elkaar continue te vraag: zijn bewoners goed aangesloten?

Samen met het speelveld speelt het programmabureau een belangrijke rol in het uitwerken van de doelen en ambities uit het gebiedsplan SAMEN vooruit in concrete acties en projecten. En vervolgens in het zorgdragen dat deze ook tot uitvoering komen. Vanuit het ministerie van BZK wordt naar verwachting een basisbedrag voor de gemeenten met een stedelijke focusgebied ter beschikking gesteld voor de inrichting van deze programmaorganisatie. De komende drie jaar zal uit de middelen van BZK hiervoor mogelijk jaarlijks per focusgebied €500.000 beschikbaar zijn.

Programmalijnen

Het programma Lelystad Oost kent op dit moment drie afzonderlijke programmalijnen: School en Omgeving, Volkshuisvestingsfonds en Preventie met Gezag. Het programma School en Omgeving heeft een separate inhoudelijke en financiële structuur. Dit programma is niet ondergebracht bij de gemeente Lelystad. De overige twee programma's wel. Na de zomervakantie 2023 verwachten wij dat daar nog een

aantal programmalijnen aan toegevoegd gaan worden, onder andere de SPUK 'Kansrijke Wijken'. Elk programma heeft één of meerdere programmamanagers of programmaleiders.

De programmamanagers of programmaleiders zijn verantwoordelijk voor de voortgang, bewaking, afstemmingen en terugkoppeling van de resultaten uit hun programma's. De programma's hebben vanzelfsprekend betrekking op meerdere leefgebieden, maar zijn wel ondergebracht in de werkgroep van een specifiek leefgebied. Daar nemen zij deel aan. Op uitnodiging zijn de programmamanagers of -leiders aanwezig bij de agendacommissie. De programmamanagers of -leiders hebben mandaat vanuit de bestuurders van betrokken partners om inhoudelijk, in afstemming met de werkgroep, de koers te bepalen.

HET PROGRAMMA LELYSTAD OOST KENT OP DIT MOMENT DRIE AFZONDERLIJKE PROGRAMMALIJNEN: SCHOOL EN OMGEVING, VOLKSHUISVESTINGSFONDS EN PREVENTIE MET GEZAG.

Uitgangspunten voor een goede samenwerking

Het samenwerken tussen verschillende programmaonderdelen, werkgroepen en organisaties is een mooie, maar ook lastige uitdaging. In de komende maanden zullen we deze samenwerking en organisatiestructuur doorontwikkelen. We hebben een aantal uitgangspunten benoemd die nodig zijn voor een goede samenwerking tussen organisaties, werkgroepen en programmalijnen:

- Werk vanuit een gedeelde ambitie. Lelystad Oost bestaat uit wijken waar bewoners zich veilig en thuis voelen, waar kinderen gezond en veilig opgroeien, met een goed perspectief op leren, werk en wonen. Inwoners, maatschappelijke partners, ondernemers en gemeente werken structureel samen in het versterken en verder ontwikkelen van de wijken.
- Zorg voor continuïteit. Goede overdracht vanuit de organisaties zelf en coördinatie vanuit het programmabureau bij wisseling van de wacht.
- Organisatiebelang is ondergeschikt aan het algemeen belang van bewoners en wijken. Alles wat we doen, draagt bij aan het toekomstperspectief en algemeen belang van inwoners en hun wijken. Dat is het uitgangspunt. Daarbij hebben we ook oog voor het organisatiebelang. Deze manier van samenwerking vraagt om als organisatie over je eigen schaduw heen te durven springen.
- Besluitvormingsafspraken bij moeilijke tijden/lastige keuzes. Spreek af wie wanneer wat kan beslissen, passend bij de rollen van iedereen via een versnelde oplossingsroute waarin de dialoog centraal staat. Duidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden in het proces is daarvoor essentieel.
- Neem elkaar tijdig mee en verras elkaar niet. Probeer de ander voor te bereiden op verwachtingen voor het bouwen aan vertrouwen. Het is nodig te accepteren dat het soms niet loopt zoals verwacht en dat het in de relatie kan schuren. Opgave hierbij is deze zaken tijdig en in openheid met elkaar te bespreken, zodat je als partners samen in dialoog blijft en samen blijft werken.

Voorwaarden voor samenwerken

Bij het samenwerken helpt het om rollen helder te hebben. Maar vertrouwen in partnerschap wordt opgebouwd van mens tot mens en niet van mens tot rol. Voor goede samenwerking zijn intermenselijke relaties van belang en bereidheid om van elkaar te leren en daarbij:

- De ontwikkeling te maken van controle naar leren.
- Kwetsbaarheid te durven delen.
- Leiderschap te tonen in woord en daad.
- Mensen te kiezen die er intrinsiek voor gaan, want die maken het verschil.
- Open te staan voor ideeën waar je zelf niet aan dacht.
- Prioriteit te geven aan de samenwerking.
- Successen te vieren en te markeren.
- Te durven stoppen wanneer iets niet werkt.
- Te investeren in vertrouwen onderling en in het team, dus ken elkaar.
- Te luisteren naar elkaar (met name naar bewoners) en elkaar op te zoeken.
- Verwachtingen uit te spreken.

Deze voorwaarden lijken weliswaar open deuren, maar zijn zeer belangrijk voor een succesvolle samenwerking.

7.2 PRESTATIEAFSPRAKEN MET HET RIJK

Om invulling te geven aan het partnerschap Rijk – gemeente worden prestatieafspraken gemaakt, waarbij de inzet van het Rijk en de gemeenten voor dit programma wordt vastgelegd. Over en weer ontstaat op deze wijze wederkerigheid en commitment over het realiseren van de drie centrale (ER) doelstellingen.

Deze afspraken zien er als volgt uit:

1. Rijk en gemeente Lelystad verbinden zich aan de genoemde 'ER'-doelen. Hiervoor zijn in afstemming tussen betrokken departementen en gemeenten indicatoren opgesteld die een beeld geven van de voortgang die hierop wordt geboekt.
2. Partijen committeren zich aan een langjarige inzet voor 15-20 jaar.
3. Lokale allianties/partners hebben met dit integraal programmaplan invulling gegeven aan de opgave binnen Lelystad Oost.
4. Voor de inzet van generieke rijksmiddelen op de terreinen volkshuisvesting, onderwijs, veiligheid, werk en gezondheid, neemt het Rijk de inspanningsverplichting op zich om samen met het lokaal bestuur en de gebieden na te gaan of - in lijn met de gestelde doelen - prioriteren naar of richten op de stedelijke focusgebieden aan de orde is. Zoals deze aan de orde zijn gekomen bij de Actielijnen 2, 3 en 4 en die op basis van het Coalitieakkoord beschikbaar zijn of komen.
5. Daarnaast is er ook voldoende ruimte voor inzet op verbreding naar andere gebieden dan de stedelijke focusgebieden.
6. Voor de uitvoering van het programma en de uitvoeringsplannen in de 20 stedelijke focusgebieden worden onder aanvoering van de burgemeester publiek-private allianties en een alliantieoverleg georganiseerd.

7. Het Rijk prioriteert naar een select aantal focusgebieden. De gemeente spant zich in dat deze prioritering (daar waar relevant) richting het stedelijk focusgebied ook binnen de gemeente zelf plaatsvindt.
8. Vanuit het kabinet kunnen individuele bewindspersonen – in een rol van 'ambassadeur'- worden gekoppeld aan het stedelijk focusgebied.

7.3 FINANCIERING

Voor dit langjarige programma moet er geld beschikbaar komen voor de diverse programma's en ook de ondersteuning. In het volgende overzicht zijn de op dit moment toegekende, lopende en mogelijk toekomstige aanvragen weergegeven. Bijdragen waarvan een beschikking ontvangen is, zijn financieel vertaald. Overige (mogelijke) bijdragen zijn als pm-post vermeld. Door de verschillende stadia van de bijdragen, betreft onderstaande steeds een momentopname. In de toelichting zal hier per onderdeel kort op in worden gegaan. In deze toelichtingen komen ook eventuele cofinancieringen aan de orde. Deze zijn niet in onderstaande tabel opgenomen. Zodra de bekostiging zeker is worden de beschreven activiteiten opgestart.

Tabel: overzicht bijdragen – momentopname per juni 2023 (bedragen x €1.000)

Lopend programma/ Programmaorganisatie	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Totaal
Programmaorganisatie focusgebied (BZK)		pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
School en Omgeving*		599									599
Preventie met Gezag (excl.. cofinanciering)	1.000	1.490	1.245	1.245							4.980
Volkshuisvestingsfonds (excl. cofinanciering)	101	2.000	3.500	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	3.611	39.212
Bijdrage Alliantiepartners (excl. cofinanciering)		pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
Nieuwe aanvragen											
Nationaal Isolatie Programma		pm	pm	pm	pm						
2^e Trance VHF/ Verduurzaming maatschappelijk vastgoed			pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Kansrijke Wijk		pm	pm	pm							pm

* Dit programmaonderdeel verloopt niet via de gemeentelijke begroting. Voor 2024 (e.v.) wordt een aanvullende aanvraag ingediend.

Programmaorganisatie

Voor de continue ondersteuning, coördinatie, verbinding en ‘aanjaagrol’ binnen de diverse gremia is er geld nodig voor de gezamenlijke opgave. Denk daarbij aan de financiering van het programmabureau en alle andere gezamenlijke uitingen en bijeenkomsten. Hiervoor stelt de Rijksoverheid naar verwachting een basisbedrag beschikbaar. Daarnaast wordt aan elke partner gevraagd te participeren naar draagkracht voor commitment/betrokkenheid en continuïteit. Het is nu nog niet duidelijk of er een Rijksbijdrage zal zijn voor de komende 20 jaar. Daarom kiezen we ervoor de rijksbijdrage als pm-post op te nemen.

School en Omgeving

School en Omgeving is een aanvullend programma dat zorgt voor ‘verrijking, verdieping en verbinding’ van bestaande structuren en activiteiten. Het ministerie van OCW heeft aan een aantal consortium partijen, waarvan SCPO Lelystad de penvoerder is, een bedrag van € 599.318,18 verstrekt. Zij besteden dit bedrag tussen 1 augustus 2022 en 31 december 2023. Voor 2024 (e.v.) wordt een nieuwe aanvraag ingediend. Er is geen sprake van cofinanciering bij dit project.

Preventie met Gezag

Voor het ontwikkelen van een aanpak voor het voorkomen van georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit heeft de Rijksoverheid voor 2022 tot en met 2025 in totaal € 4,98 miljoen beschikbaar gesteld. De gemeenteraad stelt vanaf 2023 jaarlijks structureel een bedrag van € 400.000 beschikbaar voor Preventie met Gezag. Deze is in dit document gelabeld als cofinanciering.

Volkshuisvestingsfonds

De gemeente Lelystad heeft van de Rijksoverheid € 39 miljoen ontvangen om een fysieke impuls te geven aan de wijken in Lelystad Oost. De aanpak binnen het Volkshuisvestingsfonds moet worden gezien als een fysieke aanpak die ook een positief effect heeft op de sociale omstandigheden in de wijk. Om zo de leefbaarheid in de wijken te verbeteren en wordt daarom ook wel Woningverbetering Lelystad Oost (WLO) genoemd. De Rijksoverheid heeft aan het verstrekken van deze subsidie de voorwaarde verbonden dat 30 procent van de totale projectkosten uit cofinanciering bestaat. Vanuit Centrada wordt in totaal € 3,7 miljoen voor de cofinanciering geleverd. De resterende cofinanciering wordt door de gemeente Lelystad bijgedragen. Binnen het Volkshuisvestingsfonds starten we de eerstkomende twee jaar met drie pilots in Wold, Zandbank en Schipbeek. De financiële doorvertaling hiervan is weergegeven in de tabel. Daarna is een inschatting gegeven van de gemiddelde jaarlijkse uitgaven.

Bijdrage Alliantiepartners

Om structureel impact te maken, zijn er ook (financiële) bijdragen nodig van de alliantiepartners. Een aantal hebben aangegeven een bijdrage in natura te kunnen doen. We zullen hier het gesprek met elkaar over blijven voeren.

- Aanbod voor kosteloos faciliteren huisvesting programmabureau in wijkcentrum.
- Inzet beleidsmedewerker woningcorporatie.
- Inzet programmamanager, beleidsmedewerkers en medewerkers uitvoering.

In het jaar 2022 heeft de gemeenteraad van Lelystad geld beschikbaar gesteld voor uitvoering van interventies in het startplan Lelystad Oost.

KANSEN VOLGENS WIJKPROFESSIONALS IN DE WATERWIJK

‘In de wijk zijn mensen tolerant naar elkaar.’

‘Er is in de Waterwijk een heel goed werkend wijknetwerk tussen scholen, gezondheids- en welzijnsorganisaties.’

‘Vrijwilligers in de wijk zijn erg actief. Schateiland, het speelpark is daar een goed voorbeeld van wat er allemaal mogelijk is als initiatieven door de bewoners zelf opgepakt worden én worden ondersteund.’

Daar zijn de interventies, genoemd onder hoofdstuk 4.1 (succesvolle samenwerkingen) onder andere mee gesubsidieerd/bekostigd. Ook Stichting Welzijn, Centrada en het Werkbedrijf hebben financieel bijgedragen met eigen middelen.

Over de financiële bijdrage in de komende jaren zijn nog geen uitspraken gedaan. In de komende weken gaat dit verder vorm en invulling krijgen.

Nationaal Isolatie Programma

Het doel van het Nationaal Isolatieprogramma is om 2,5 miljoen woningen te isoleren in de periode tot en met 2030. De nadruk ligt daarbij op de 1,5 miljoen slecht geïsoleerde woningen (label E, F en G). Hiervoor stelt het Rijk 4 miljard euro beschikbaar. In 2023 kan aan Lelystad maximaal € 446.760 worden uitgekeerd en in 2024 maximaal € 255.500. Er kan in totaal voor 481 Lelystadse woningen een aanvraag ingediend worden. Het totaalbedrag dat de gemeente Lelystad kan aanvragen is € 702.260.

De aanvraag voor de eerste tranche is ingediend. Het ministerie van BZK heeft aangekondigd dat de tweede en derde tranche ieder een aanvullend budget kennen, maar de hoogte van dit budget is nog niet definitief. Als de beschikbare middelen voor 2024 en 2025 wijzigen, sturen we bij in het uitvoeringsprogramma.

Tweede tranche Volkshuisvestingsfonds

Wij zijn voornemens om een aanvraag te doen voor een tweede tranche Volkshuisvestingsfonds en eventueel een subsidie voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed. Deze aanvraag richt zich met name op VvE's in het gebied. Waarbij we focussen op 'verwaarloosde' complexen, de herontwikkeling van een gebied (havenkom Boswijk) met woningen

en maatschappelijk vastgoed en scholen/maatschappelijk vastgoed in Lelystad Oost voor wijkfunctiedoelinden. Deze aanvraag zal, net als de eerste aanvraag, gezamenlijk worden gedaan met Centrada en de diverse schoolbesturen.

Kansrijke Wijk

In de periode van begin juli tot en met eind september 2023 willen wij gezamenlijk een aanvraag doen voor de Brede SPUK Kansrijke Wijk. Deze willen wij op de volgende hoofdthema's aanvragen:

- Preventie van armoede en schulden.
- Veerkracht en weerbaarheid.
- Re-integratie.
- Ontwikkeling van het jonge kind.
- Integraal budget.
- Ondersteuningsbudget BZK voor programma organisatie, alliantie-overleg en uitvoeringsplan.

Bovenstaande hoofdthema's en bijbehorende beleidsdoelstellingen sluiten aan op de doelen zoals beschreven in hoofdstuk zes en langjarig aan onze gezamenlijke ambitie.

8. BRONNEN

- Gezondheid Breed op de agenda. Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Februari 2020.
- Exante impact analyse Lelystad Oost (8 januari 2021 vertrouwelijk concept) . Auteur Jolanda van Dijk, Anne-Floor Blonk, Gert-Jan Fernhout.
- Leefbaarometer. Leefbaarometer.nl
- IST Soll, data Lelystad Oost tbv Ex ante impactanalyse, Springco, februari 2019
- CBS.nl
- Lelystadinzicht.nl
- Lelystad Senior Proof. Visie op een levensloopgeschikte wijk, Stec groep 2021
- Zorg voor thuiswonende ouderen. SCP, 2019 <https://www.rivm.nl/determinanten-van-gezondheid>
- Aantekeningen Werkatelier Sociaal Spoor, Sanne de Jager 3 september 2020
- Pharos factsheet laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden 2022
- Armoedemonitor Lelystad in Zicht
- KISS wijkmonitor, versie najaar 2022 (<https://kis-wijkmonitor.nl/>)
- Onderwijsmonitor 2023
- RIVM, Gezondheid en leefstijl per buurt, wijk en gemeente, 2020 <https://www.rivm.nl/media/smap/>
- Leefbaarheid in Lelystad 2021, Deelrapportage van het onderzoek wonen, leefbaarheid en veiligheid, maart 2022, Gemeente Lelystad, onderzoek & Statistiek
- Ruimtelijke wijkanalyse, Analyse en inventarisatie Boswijk, 3 mei 2022 Famegroep (ioV Gemeente Lelystad & Centrada)
- Waarstaatjegemeente.nl (2020) Wijkprofiel gezondheidsverschillen. Website URL: <https://www.waarstaatjegemeente.nl>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (November, 2018). Nationaal preventieakkoord. Naar een gezonder Nederland.
- Gemeente Lelystad sport en beweeg visie 2023-2030. <https://www.lelystad.nl/Documenten/Gemeente/Actueel/Sport-%20en%20Beweegvisie%202023-2030.pdf>
- Verslag bijeenkomst Integrale gebiedsaanpak Lelystad Oost (IGLO) (11-10-20210. Auteur: Programma Bureau Lelystad Oost <https://www.rivm.nl/determinanten-van-gezondheid>
- Foto p.12 Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders
- Overige fotografie Elske Hazenberg

sa^{oo}men
LELYSTAD OOST

2023